БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 20 (8242)
ЯНВАРИИН
24
ЧЕТВЕРГ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Таджикска ССР-тэ Ленинэй орден барюулагдаба

СТАЛИНАБАД, январиин 20. (ТАСС). Таджикска ССР-эй Верховно Соведэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй, Таджикистанай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэмэл заседани С. Айниин нэрэмжэтэ опера ба баледэй гүрэнэй театрта мүнөөдэр болоо. Колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай түрүүшүүл, промышленностиин болон барилгануудай новаторнууд, наукын түлөөлэгшэд, литературын болон искусствын ажал-ябуулагшад энэ заседанида хабаадаа.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, Таджикистанай парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, ахадүү республикануудай түлөөлэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь, заседанида хабаадагшад үни удаанаар альгаа ташан, халуунаар угтаба.

Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Додхудоев заседани нээгээ.

Таджикска Советскэ Социалистическэ Республикые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Таджикска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Рахматов уншаба.

Һүүлээрнь ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Таджикска ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ М. Рахматовта, Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Додхудоевто, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Т. Ульджабаевта Ленинэй орден барюулба. Н. А. Булганин Таджикистанай парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй гарнуудыень шангаар барижа, тэдэниие тэбэрин амаршалба. Зал соо нэрьемэ альга ташалга болоно. Орденоо барюулаад, нүхэр Н. А. Булганин үгэ хэлээ.

Нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд! Таджикска Советскэ Социалистическэ Республикада ерэжэ, таанадтай уулзаха аргатай болоһондоо би ехээр баясанаб. Хамагай түрүүндэ, таанадта, мүн республикын бүхы ажалшадта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэхыемни зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга болоно, бултадаа хүл дээрээ бодон зогсоно).**

Таджикска ССР-тэ Ленинэй орден барюулха би ехэ золтой байбаб. **(Альга ташалга).** Колхозно болон совхозно полинууд дээрэ баатарлигаар ажаллаһанайнгаа түлөө, республикын хүдөө ажахые, хамагай түрүүндэ тэрэнэй гол һалбари болоһгшо хлопок тарилгые хүгжөөлгэдэ амжалта туйлаһанай түлөө таанад энэ дээдэ хайра абахатнай.

Нүхэдүүд! Шэн габьяата ажалай түлөө үндэр дээдэ, хүндэтэ шанда хүртэһэнтэйтнай дашарамдуулан, Таджикска Республикын бүхы колхозниггуудые, совхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, бүхы таджик арадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө би халуунаар амаршалнаб! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Таджикска ССР-эй Ленинэй орденоор шагнагдаһан ушар энэ тэрэ хүнүүдэйнь бэшэ, харин бүхы ажалшадайнь хүдэлмэриие тэмдэглэнэ гээшэ. Хлопок ехээр таридаг болохын түлөө тэмсэлэй ниитэ хэрэгтэ республикын ажалша хүн бүхэн өөрынгөө хубитые оруулаа, тиимэһээ үндэр дээдэ шан абаха ябадалда туһалаа. **(Альга ташалга).**

Таджик арадай ниитэ дээрээ туйлаһан амжалтые тэмдэглэхэ зуураа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа ажал хүдэлмэридөө шалгараһан, республикын хүдөө ажахын олон түрүүшүүлые, тэрэшэлэн өөһэдынгөө хүдэлмэреэр хүдөө ажахыда туйлагдаһан амжалтануудые хангаһан, Таджикска ССР-эй партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско олон хүдэлмэрилэгшэдые шагнаһан байна.

Орденууд болон медальнуудаар 2.966 хүн, тэрэ тоодо 545 эхэнэр шагнагдаа. **(Альга ташалга).**

Советскэ орондо хлопок тарилга хүгжөөхэ хэрэгтэ элитэ ехэ амжалта туйлаһанай түлөө 49 хүн, тэрэ тоодо 8 эхэнэр Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртөө. **(Альга ташалга).**

Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ 1948 ондо хүртэһэн хоёр хүн мүнөө «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи Алтан медаляар шагнагдаа. **(Альга ташалга).** Тэдэнэй нэгэн Ленинабадска районой Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Урунходжаев **(альга ташалга)**, нүгөөдэнь Орджоникидзеабадска районой «Москва» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Исмаилов юм. **(Альга ташалга), нүхэр Н. А. Булганин нүхэд Урунходжаевтай, Исмаиловтай тэбэрэлдэжэ таалалдана).**

Шагнагдаһан нүхэдүүд бултадаа шэн зоригтойгоор ажаллажа, ажал хүдэлмэридөө ехэ шадабаритайгаар хандадаг байгаа, тиигэжэ тэдэнэй алдарта ажал правительственнэ шангуудаар тэмдэглэгдэхэ ёһоороол тэмдэглэгдээ. **(Альга ташалга).**

Хлопок таридаг олон элитэ мастернууд, энэ хэрэгтэ шэнэ юумэ ёһотойгоор лэ үүсхэгшэд танайда хүмүүжүүлэгдэһэн ба бэлэдхэгдэһэн байна. Тэдэнэр бүхы совет орон дотор суурхадаг. Тиихэдэ, хлопок тарилгын мастернуудтай хамта, мүн колхозно болон совхозно полинууд дээрэ ажал хүдэлмэри эмхидхэдэг хүнүүдэй, танай республикын хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союзай орденуудаар шагнагдаһан тухай хэлэхые би хүсэхэ байнаб. Нүхэр Ульджабаев—Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **(удаан альга ташалга)**, ЦК-гэй секретарьнууд нүхэд Обносов, Зарипова, Имамов, Носенков шагнагдаа. **(Альга ташалга).** Нүхэр Додхудоев—республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, нүхэр Рахматов—Таджикска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **(альга ташалга)**, ЦК-гэй секретарь байхадаа танай республикада хлопок тарилгые хүгжөөн дэбжэхын тулада бага бэшэ оролдолго гаргаһан нүхэр Гафуров шагнагдаа. **(Альга ташалга).**

Танай амжалтанууд зүндөө туйлагдаагүй. Эдэ амжалтануудые туйлахын тулада хамагай түрүүндэ Таджикска хлопок таригшад һайнаар хүдэлмэрилөө, хлопок тариха түрүү аргые—нарин рядтай тарилгые ба тарилгын хойноһоо механизированнэ аргаар хэрээһэлүүлжэ элдүүрилгэ хэлгые үргэнөөр хэрэглээ. Энэ арга танай республикада зохёогдоһон байна. Танай туйлалтанууд хадаа социалистическэ хүсэн түгэлдэр промышленностиимнай хүдөө ажахые шухала хэрэгтэй машинануудаар хангадаг байһанай аша үрэ мүн. Энэ ушар ехэл һайшаалтай гээшэ. Танай республикада үнгэрэгшэ жэлдэ хлопок тарижа ургуулха бүхы гол шухала хүдэлмэри хүсэдөөр шахуу оньһожоруулагдаһан байгаа.

Таджикистанай партийна организацинууд хлопок ургуулан абаха түрүү арга метод хэрэглэхын түлөө оролдосотойгоор тэмсээ, шэнэ юумэ үүсхэгшэдые дэмжэн, тэдэнэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлээ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхээ, мүн хлопок ургуулан абаха амжалтын туйлагдадаг газарнууд бологшо бригаданууд болон участогуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулаа. Ажахын байгуулалтые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, техникые болон үйлэдбэриин экономикые бүри һайнаар шудалха, ажал хэрэгээ гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэхэ асуудалнуудта анхарал ехээр табидаг болохыень партийна организацинуудые манай партиин XX съездын шиидхэбэри уялгалһан байгаа. Энээнииень республикын коммунистнууд амжалтатайгаар дүүргээ.

Нүхэдүүд! Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ танай туйлаһан амжалтанууд ехэ ба арсашагүй. Зүгөөр танай республика дотор хэгдэһэн бусад һайн ажал хэрэгүүдые, гайхамшагта шэнэдхэлгэнүүдые мүнөөдэр, энэ баясхаланта үдэр тэмдэглэнгүй гаража болохогүй байна.

Мүнөө жэлдэ Агуухэ Октябрьска социалистическэ республикын дүшэн жэлэй ойе бидэнэр тэмдэглэхэ байнабди. Октябрьска революциин эгээн шухала үрэ дүнгүүдэй нэгэн юуб гэхэдэ, хуушан Россин байхада дарлагданги ба гээгдэнги байһан үндэһэ яһатан советскэ байгуулалтын тогтоһонһоо хойшо өөһэдынгөө хүгжэлтэдэ угаа ехэ амжалта туйлажа, советскэ арадуудай хани барисаата бүлэ дотор тэгшэ эрхэтэйгээр ажаһуудаг болоо. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Гушан табан жэлэй саада тээ, Советскэ засагай эмхидхэгдэжэ байха үедэ, гражданска дайнай боложо байха үедэ, би Туркестанда хүдэлмэрилһэн байнаб. Дунда Азиин мүнөөнэй советскэ республикануудай тиихэдэ ямар байһыень би һайнаар һананаб. Тэрэ гэһэнһээ хойшо танай энээгүүрхи нютагуудта угаа ехэ хубилалтанууд болоо. Шэнэ советскэ Таджикистан хуушанай, революциин урда тээхи Таджикистанда орходоо танигдашагүй ехэ илгаатай. Гэбэшье, газар нютагтнай тэрэ зангаараа үлөө гэжэ хэлэжэ болохоор, харин энэ газар дээрэ байһан юумэ барандаа шэнэ болоо. **(Альга ташалга).** Дүтын жэшээ абаад үзээл. Бидэнэр таанадтай республикын столица—Сталинабадта байнабди. Энэ хадаа гоё һайхан, зүбөөр түсэблэн баригдаһан, 200 мянга гаран хүн зонтой город юм. Теэд бүри һаяшаг, оройдоол гуша бага үлүүтэй жэлэй саада тээ Сталинабадай һуурида гурбан бишыхан кишлак бии байгаа. Тэдэнэй эгээн томонь бологшо Дюшамбеда шабараар няажа баригдаһан оройдоол арбаад хорёод гэр байдаг һэн.

Мүнөө Сталинабад хадаа республикын промышленна болон культурна томо центр юм. Эндэ олон предприяти, һуралсалай газарнууд болон культурна эмхи зургаанууд бии. Эдэ бүгэдэ хооһон шахуу газарта гуша хүрэхэгүй шахуу жэл соо баригдаа.

Гансахан Дюшамбе кишлак (тосхон) шэнэдхэн байгуулагдаа бэшэ, харин Танай бүхы Таджикистан шэнэдхэн байгуулагдаа.

Революциин урда тээ Таджикистанай промышленность гээшэнь юун байгаа юм гэбэл, имагтал гар олзоборилгын жэжэхэн предприятинууд байһан юм. Мүнөө танай республика промышленностиин горнорудна, нүүрһэнэй, барилгын материалнуудай, текстильнэ, эдеэ хоолой, оёдолой, арһан-гуталай болон бусад хэдэн һалбаринуудтай болонхой. 1913 онойхитой сасуулбал Таджикистанай промышленность 1957 ондо 28 дахин ехэ продукци бүтээн гаргаха юм. **(Альга ташалга).**

Хэрбээ революциин урда тээхи Таджикистанай хүдөө ажахы тон ехээр гээгдэнги, хэдэн зуун жэлэй саада тээхидэл адляар газараа элдүүрилдэг байгаа һаань, мүнөө Таджикска ССР түрүү социалистическэ газартаряалантай республика, хлопок ургуулан абалгаар манай ороной томо базануудай нэгэн болоо. **(Альга ташалга).** 1957 ондо Таджикистанда хлопок ургуулан абалга 1913 онойхитой сасуулбал 14 үлүүтэй дахин ехэ болохо байна. **(Альга ташалга).** Нарин волокнотой үнэтэ сортын хлопок таридаг болохо зорилгые таанадай шиидхэжэ шадаһантнай илангаяа һайшаалтай, революциин урда тээ Таджикистанда иимэ сортын хлопок оройдоошье таридаггүй байһан юм. 1930 ондо нэгэ мянган тонно иимэ хлопок абаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 145 мянган тонно иимэ хлопок таанад ургуулан абаад байнат. **(Альга ташалга).**

Революциин урда тээ танайда 200 хүн бүриин нэгэниинь үзэг бэшэг мэдэдэг байгаа һаа, мүнөө Таджикска ССР-эй зон бултадаа үзэг бэшэг мэдэдэг болоо. Революциин урда тээ мүнөөнэй Таджикистанай эзэлжэ байһан газар дээрэ нэгэшье дунда, мүн дээдэ һургуули байгаагүй юм. Мүнөө танайда хэдэн зуун дунда һургуули, хэдэн дээдэ һургуули, университет, Наукануудай академи, нилээд олон научна эмхи зургаанууд бии. Олон ном, газетэ, журнал республика дотор хэблэн гаргагдана, Таджикска литература болон искусство ехэ амжалта туйлаа. Танай заседаниин боложо байһан энэ театр хадаа танай республикын культурна ургалтын толотомо жэшээ болоно. Ёһотойл мүнөө үеын, тиихэтэй хамта национальна баледые бидэнэр үсэгэлдэр эндэ хараабди. Энэ хадаа эрхим һайн балет байгаа.

Танай республикада хүдэлмэришэн анги бии болоо. Колхозно таряашад бии болоо, шэнэ интеллигенци урган гараа. Ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байдаг национальна кадрнууд олоор урган гараа.

Арадай ажахын жэлһээ жэлдэ шууд хүгжэжэ байһанай ашаар республикын улад зоной байдал улам һайжарна. Таджикистанда болоһон хубилалтанууд болохо ёһоороол болоо гэжэ бидэнэр тоолонобди. Урдын ёһо гуримые, урдын Таджикистаниие мэдэхэгүй залуу хүнүүд ямар ехэ хубилалтын болоһые, тэрэнэй ямар ехэ шухала байһые үшөө тодоор ойлгоншьегүй байжа болохо байна. Зүгөөр аха наһанай хүнүүдтэ, мүн экономическа ба культурна талаараа гээгдэнги, урдын барга бүдүүлиг байдалтай, мухар һүзэгэй дэлгэрэнги хуушан Таджикистаниие мэдэхэ хүнүүдтэ эндэ болоһон хубилалтанууд угаа ехэ ба эли тодо байха юм.

Энэ богонихон үе соо иимэ ехэ амжалтануудые имагтал советскэ байгуулалтын эрхэ байдалда **(альга ташалга)**, арадай аша туһын тулада бүхы ажал-ябуулгаяа эрхилдэг Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр боложо шадаха байна. **(Удаан альга ташалга).**

Хэрбээ, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин болоогүй һаа, манай ороной хүдэлмэришэд болон таряашадай 1917 ондо засагаа гартаа абаагүй һаа, хаанууд болон байнуудһаа таанад сүлөөрхэгүй байгаат, мүнөө минии хэлэжэ байһан юумэ манайда оройдоошье байхагүй байгаа. Сталинабад байхагүй һэн, Советскэ засагай үедэ Таджикистанда баригдаһан заводууд болон фабриканууд байхагүй һэн, таанадай нюдөөрөө хаража байһан ба таанадай бэелүүлһэн иимэ хубилалтанууд болоогүй байха һэн. **(Удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Танай хүршэнэр—Узбекскэ, Киргизскэ болон Туркменскэ республикануудай хлопок таригшад үнгэрэгшэ жэлдэ нэрэтэй солотойгоор ажаллаа, Казахска ССР шэнэ ба боро газар элдүүрилхын түлөө тэмсэлдэ шалгараа гэжэ таанад мэдэнэт. Хүдөө ажахыда амжалта туйлаһанайнгаа түлөө эдэ республиканууд дээдэ хайрануудаар—Ленинэй орденуудаар мүн лэ шагнагдаа. **(Альга ташалга).** Дурсагдаһан республикануудай түлөөлэгшэд: Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Кунаев, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Камалов, Киргизскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Суеркулов, Туркменскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Чарыев маанадай дунда байна. Энээн тухай нүхэр Додхудоев хэлээ һэн.

Тэдэниие сугларагшадай зүгһөө амаршалаад, шагнагдаһан республикануудта саашанхи амжалта хүсөө һаамни таанад намайе дэмжэхэ байхат гэжэ би һананаб. **(Удаан альга ташалга).**

Армянска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Шекоян, Азербайджанска ССР-эй Хүдөө ажахын министр нүхэр Сеидов манай заседани дээрэ һуулсажа байна. Эдэ республиканууд мүнөө шагнагдаагүй, зүгөөр, нүхэдүүд, тэдэнэрэй танайда шан абалгынтнай баяраар ерэһэн шэнгеэр, мүн лэ бидэнэй тэдэнэйдэ айлшаар ошохо сагнай холо бэшэ гэжэ найдаха байнабди. **(Альга ташалга болоно. Нүхэр Н. А. Булганин нүхэд Шекоянтай, Сеидовтэй гар гараа барилсана).**

Российска Федерациин зарим хизаар болон областьнууд хүдөө ажахын тус тус һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ гайхамшагта амжалта туйлаа. Алтайн ба Красноярска хизаарнууд, Воронежско, Московско, Новосибирскэ, Омско, Саратовска, Челябинска, Чкаловска областьнууд Ленинэй орденуудаар шагнагдаа гэжэ таанад мэдэнэт.

Нүхэдүүд, эдэ бүхы амжалтанууд агууехэ Советскэ Союзай ниитэ дээрээ туйлаһан амжалтын хубинь болоно.

Манай орон дээгүүр Соведүүдэй Улаан туг дүшэдэхи жэлдээ намилзан мандажа байна. Дүшэн жэл ороной ажабайдалда—тиимэшье ехэ болзор бэшэ гээшэ. Тиихэдэ, бидэнэр энэ үеые амгалан тайбан байгуулалтада хүсэдөөр хэрэглэжэ шадаагүйбди. Хоёр дахин, 1918 онһоо 1922 он хүрэтэр, 1941 онһоо 1945 он хүрэтэр манай орон империалистическэ булимтарагшадай добтолгодо сохилто үгэхэ, хүндэ хүшэр дай хэхэ баатай болоһон байгаа. Тэрэ үедэ манай ажахыда угаа ехэ хохидол ушаруулагдаһан, үзэгдөөгүй ехэ һандарал болоһон байна.

Тиимэ болохолоороо, бидэнэр найман жэл соо дайлалдаабди, тиихэдэ мүн лэ тэды шэнээн жэлэй турша соо хоёр дайнай—гражданска ба дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээһэн байнабди. Тиихэдээ, эдэ дүшэн жэлэй 20—25-һаа дээшэ бэшэ жэл соонь бидэнэр ажахынгаа хэрэгүүдые ёһотойгоор лэ эрхилһэн болонобди. Гэхэ зуура, капиталистическэ мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн арадай хүсэн тон ехэ байжа, бидэнэр хохидолдо ороһон ажахыгаа һэргээхэһээ гадна, экономическа хүгжэлтэдөө асари ехэ амжалта туйлаабди.

СССР-эй промышленностиин болон хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай хэдэн тоо мэдээнүүдые нүхэр Н. А. Булганин саашань дурдаһан байна. Тэдээн дээрэһээнь харахада, Советскэ засагай үедэ манай орон хүсэн түгэлдэр индустриальна гүрэн болоо. Энэнь дэлхэйн бусад промышленна гүрэнүүдэй дунда Советскэ Союзай эзэлдэг һууриие хубилгаа. Октябрьска революциин урда тээ, 1913 ондо промышленна бүхы продукциин хэмжээнэй талаар Росси дэлхэй дээрэ табадахи һуури, булад хайлуулгаар—мүн табадахи, нүүрһэ малтан абалгаар—зургаадахи, электроэнерги абалгаар—наймадахи һуури эзэлдэг байгаа. Мүнөө промышленна бүхы продукциин хэмжээнэй талаар, булад хайлуулгаар, нүүрһэ малтан абалгаар, электроэнерги абалгаар ба бусад олон түхэлэй продукци үйлэдбэрилгөөр Советскэ Союз дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури батаар эзэлжэ ябана. Тиигэжэ Америкын Холбоото Штадуудһаа бэшэ, дэлхэйн бусад оронуудые холо ахижа гаранхай.

СССР-эй хүндэ ба хүнгэн промышленностиин хүгжэлтын темпые сасуулан жэшэхэ зуураа, Коммунистическэ парти хадаа В. И. Ленинэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон хүндэ индустриие булюу ехээр хүгжөөхэ, тэрээндэ түшэглэн хүдөө ажахые дэбжээхэ ба арадай хэрэглэдэг зүйлнүүдые бүтээдэг промышленностиие хүгжөөхэ гэһэн хараа шугам бэелүүлдэг байгаа, саашадаашье бэелүүлхэ гэжэ нүхэр Н. А. Булганин саашань хэлээ. **(Альга ташалга).** Энэ хадаа манай партиин эгээн лэ зүб политика гэжэ бидэнэр, коммунистнууд, тоолонобди, бидэнтэй хамта бүхы советскэ арад тиигэжэ тоолоно. Энэ политика ажабайдалаар шалгагданхай, энэ политика тон ехэ туршалга бологшо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ шалгагданхай. Энэ политикын ашаар бидэнэр тус дайнда түүхэтэ илалта туйлаһан байнабди. **(Удаан альга ташалга).**

Манай ороной экономическа хүсэ шадалай ургахада, тэрэнэй өөрыгөө хамгаалха шадабариин, манай армиин болон манай флодой хүсэнэй дээшэлһэниинь элитэ. Энэ хүсэнэй ямар байһые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ дайсад өөр дээрээ үзэһэн байна. **(Альга ташалга).**

Манай дотоодын байдал тухай хэлэхэдээ, советскэ арадай ажана байдал тушаа үшөө тогтожо хэлэхые би хүсэнэб. Энэ асуудалда парти ба Советскэ правительство ехэ анхарал табидаг. КПСС-эй XX съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо шухала хэмжээнүүдэй абтаһые һануулхада болохо байна.

Пенси тухай шэнэ хуулиин баталан абтаһые таанад мэдэнэт. Тэрэнэй ёһоор пенси түлэлгэ нэгэ жэлээр абажа үзэбэл 13 миллиард түхэригөөр нэмээ. Амаралтын ба һайндэрэй урда тээхи үдэрнүүдтэ хүдэлмэриин үдэр 2 часаар хороогдоо, багашуулай хүдэлмэриин үдэр богони болгогдоо, дунда ба дээдэ һургуулинуудта һураһанай түлөө түлөөһэн болюулагдаа, нарайлха ба нарайлһан эхэнэрнүүдэй амаралта ута болгогдоо. Бага салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салин 1957 оной январиин нэгэнһээ дээшэлүүлэгдээ, энэнь жэлээр бодожо үзэбэл найма миллиард түхэригөөр дээшэлнэ. Хлопогой, хартаабхын, овощиин болон фруктын бэлэдхэлэй сэнгүүд дээшэлүүлэгдээ. Эдэ бүхы хэмжээябуулгануудаар гүрэнэй гаргашые хамтала гээшэ һаа, жэлэй турша соо гушан таба хахад миллиард түхэриг болохо байна. Энэ горьтойхон мүнгэ зөөри манай арадай байдал һайжаруулгада сэхэ зорюулагдаа.

Тиимэ болохолоороо, Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство хадаа советскэ хүнүүдэй байдалые улам һайжаруулхын тулада ехэ юумэ хэнэ. Зүгөөр хамаг юумые бултыень нэгэн доро хэхэ аргагүй байна. бшуу. Байрашье абаад байхадаа, доторойнь юумэ нэгэ доро абаха аргагүй байдаг. Тиин түрүүн нэгэ юумэ, хожомынь мүнгэ суглуулжа ондоо юумэ абаха хэрэгтэй болодог байна бшуу.

Нүхэдүүд, хүн зониие байраар, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдээр хангаха хэрэгтэ үшөө олон дутуунууд бии. Зүгөөр парти, правительство хадаа эдэ дутуунуудые зайсуулхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абана.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум һаяхан боложо, манай партиин ЦК-гэй заабаряар зохёогдоһон, арадай ажахын 1957 оной түсэб зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Арадай ажахын түсэбтэ зарим хубилалта оруулжа, арадай ажаһуудалда сэхэ хамаатай асуудалнуудта бүри ехэ анхарал хандуулха гэһэн шиидхэбэри Пленум баталан абаа.

Февралиин табанда СССР-эй Верховно Соведэй сесси боложо, арадай ажахын 1957 оной түсэб ба гүрэнэй бюджет зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Үнгэрһэн 1956 ониие Советскэ Союз ажахын муу бэшэ үрэ дүнтэйгөөр дүүргээ. Энэ жэл хадаа Советскэ Союзай арадай ажахые улам саашань дэбжээхэ жэл, тэрэнэй үндэһөөр советскэ хүнүүдэй байдалые улам саашадань һайжаруулха жэл болохо байна.

1957 ондо манай ороной үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ажалай габьяагай үльгэр жэшээ харуулһан таджик арад өөрынгөө эрхим туһа нэмэри оруулха гэжэ найдажа байһанаа элишэлэн мэдүүлхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).**

Саашань уласхоорондын байдалай асуудалнуудта орходоо, уласхоорондын байдалай шангадалгые һулааруулхын, «хүйтэн дай» зайсуулхын түлөө, эб найрамдалые бэхижүүлхын болон арадуудай аюулгүй байдалые хангахын түлөө Советскэ Союзай хэдэг тэмсэл тухай нүхэр Н. А. Булганин хэлээ, мүн Египедтэхи ба Венгридэхи событинууд тухай тогтоо, «Эйзенхауэрэй доктринын» эзэрхэг түримхэй шэнжэтэй байһыень харуулаа.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдалһаа манай арадай хэхэ тобшололнууд тухай нүхэр Н. А. Булганин хэлээ. Бидэнэр эб найрамдалай түлөө урда мэтэ эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ, һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ, социалистическэ лагериин оронуудай нэгэдэлые болон хани барисаае бэхижүүлхэ ёһотойбди гэжэ тэрэ заагаа.

Хитадай Арадай Республикын Правительственна делегациин Советскэ Союзда һаяхан ерэһэн ушар социалистическэ оронуудай хоорондо байгуулагдаһан ахадүүгэй хани барисаае эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Советскэ арад ахадүүгэй эбдэршэгүй хани барисаагаар, политическэ, экономическа, культурна болон бусад һалбаринуудай талаар нүхэрэй ёһоной харилсаагаар хитад арадтай холбоотой юм; марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үндэһэлэн коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэл бидэниие хэтэ мүнхэдэ нэгэдүүлнэ.

Алдарта Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр хитад арад социализм байгуулгада шиидхэхы амжалтануудые туйлаа. Бидэнэр эдэ амжалтануудаарнь үнэн зүрхэнһөө баясанабди, Хитадай Компартиин ба правительствын орон дотороо бэелүүлдэг сэсэн ба холын бодолто экономическа ба социальна политикые бидэнэр ехээр һайшаанабди. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ, уласхоорондын байдалай шангадалгые һуларуулха хэрэгтэ Хитадай Арадай Республикын оруулһан угаа ехэ туһа нэмэриие советскэ хүнүүд үндэрөөр сэгнэнэ.

Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын хани барисаан ба харилсаа холбоон, бүхы социалистическэ болон эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй хани барисаан ба харилсаа холбоон бата бэхи эб найрамдалые болон амгалан байдалые хангаха гэжэ бидэнэр ехээр этигэнэбди. Манай арадуудай аша туһын ба зол жаргалтай байхын тулада, бүхы хүн түрэлтэнэй эрхим һайн ерээдүйе хангахын тулада агууехэ амгалан ёһоной социалистическэ байгуулалта эрхилхэдэмнай эб найрамдал, амгалан байдал шухала болохо байна гэжэ нүхэр Н. А. Булганин хэлээ.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Таджикска ССР-тэ Ленинэй орден барюулагдаба

(Түгэсхэл)

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Н. А. Булганин иигэжэ хэлээ:

Хүндэтэ нүхэд! Таджикска республикые Ленинэй орденоор — манай орондохи дээдэ хайраар — шагналга тон ехэ золтой ушар болоно. Иимэ дээдэ хайра баясуулхаһаа гадна, шэнэ хүсэ оруулна. Тиимэһээ энэ хайра танай арадай дунда ажалай эдэбхи хэшээл үүсхээ. Энэ дэбжэлтые бүхы хэмжээгээр саашадань дэлгэрүүлхэ, түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүй, бүри һайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй.

Танай хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэнэ, зүгөөр энэ хадаа танайда дутуунууд үгы гэһэн удхатай бэшэ юм. Таджикистан Советскэ Союз дотор хлопогой эгээн лэ һайн ургаса абадаг, гэбэшье республикын хлопок таридаг бригадануудай хахадынь республика соо дунда зэргээр абтаһан ургасаһаа бага ургаса абана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республика дотор дунда зэргээр советскэ сортын хлопогой гектар бүриһөө хорин найман центнер, советскэ нарин волокнотой сортын хлопогой — хорин хоёр центнер ургаса абтаа. Зүгөөр энээнһээ һураггүй ехэ ургаса абаһан районууд болон колхозууд танайда бии. Жэшээлхэдэ, Орджоникидзеабадска райондо советскэ сортын хлопогой гектар бүриһөө гушан найман центнер, Регарска ба Сталинабадска районуудта — гушан зургаан центнер ургаса абтаа. Канибадамска райондо промышленностьда тон үнэтэй советскэ нарин волокнотой сортын хлопогой гектар бүриһөө 28,2 центнер, Курган-Тюбинскэ ба Микоянабадска районуудта — хорин зургаан центнер ургаса абтаа. Тус тус колхозууд бүри ехэ ургаса хуряаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Сталинабадска районой Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз советскэ сортын хлопогой гектар бүриһөө 40,2 центнер, Октябрьска районой «Москва» колхоз нарин волокнотой сортын хлопогой гектар бүриһөө 33,5 центнер ургаса хуряагаа. Хлопогой бүри ехэ ургаса абаһан таряанажалай 200 шахуу түрүү бригада республикын колхозуудта бии юм. Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб? Хлопогой ургаса бүри ехээр абахын тулада танайда үшөө ашаглагдаагүй арга-боломжонуудай бии байһые харуулна. Ургаса дээшэлүүлһэнэйнгээ ашаар таанад мүнөөнэйхидөө орходоо һураггүй ехэ хлопок абажа шадаха байнат.

Хлопок ургуулха талаар эрхим һайн мэргэжэлтэд, мастернууд болон шэнэ юумэ үүсхэгшэд танай колхозуудта бии. Гэхэ зуура, ажал хэрэгэй амжалтые түрүүшүүлһээ гадна, харин бүхы олониитэ колхознигууд шиидхэдэг байна. Тиимэһээ хүдэлмэриин түрүү арга методуудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала зорилго табигдана. Уһалагдадаг газарта тарилга хэдэг болохо талаар таанадай хэжэ байһан хүдэлмэри бүхы орон дотор мэдээжэ болонхой. Энэ хүдэлмэритнай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар тэмдэглэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, республика дотор уһалагдадаг газарай талмай һүүлэй үедэ ехэ удаанаар нэмэнэ. Таанад малажал хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг олзые дээшэлүүлгэдэ анхарал ехээр табидаг болохо ёһотойт, тиигэжэ һү, сагаан эдеэ, мүн мяха республикын хүн зондо ехээр үгэдэг болохо байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, малажалай продукци хубаарилха шэнэ гурим 1957 онһоо манайда тогтоогдонхой гэжэ би эндэ хэлэхые хүсэнэб. Урдань, эдэ бүгэдэ дээрэһээ хубаарилагдадаг байһан юм. Мүнөө имагтал арми, Москва, Ленинград, Донбасс болон бусад зарим промышленна центрнүүд дээрэһээ хэгдэһэн хубаарилгаар хангагдаха байна. Малажалай бүхы үлэһэн продукцинь союзна республиканuудай мэдэлдэ байха ба тэдэнээр хубаарилагдаха байна.

Нүхэдүүд! Таджик арад правительственна дээдэ хайра абаад байхадаа, өөһэдынгөө үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые саашадаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, ажалайнгаа шэнэ амжалтануудаар Советскэ Эхэ ороноо баясуулха гэжэ лаб найдажа байһанаа элиршэлэн мэдүүлхымни зүбшөөгыт.

Таджикска Советскэ Социалистическэ Республика, ажалда дуратай арад зониинь мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Агуу ехэ Советскэ ороной ахадүүгэй хани барисаан мандаха, һалбаран бадарха болтогой! **(Альга ташалга).**

Хүсэн түгэлдэр Советскэ Союз — бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай эбдэршэгүй түшэг тулгуури мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые зориг жуулагша ба хүтэлбэрилэгшэ агуу ехэ хүсэн — Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой. **(Альга ташалга).**

Хүндэтэ ханинар хүдэлмэридөө амжалта түйлахыетнай таанадта хүсэнэб! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга болоно. Бултадаа хүл дээрээ зогсоно. «Манай партиин Ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!» «Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!», гэһэн юрөөлнүүд табигдана).**

***

Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. А. Кунаев, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ С. К. Камалов, Киргизскэ ССР-эй Министнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. С. Суеркулов заседани дээрэ үгэ хэлээ. Нүхэд Камалов болон Суеркулов торгон дээрэ уран гоёор оёһон, Ленинэй ордениие Таджикска республикада бэлэг болгон бариһан байна. Туркменскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. Ч. Чарыев, Армянска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. К. Шекоян, Азербайджанска ССР-эй хүдөө ажахын министр Г. А. Сеидов, Орджоникидзын нэрэмжэтэ Сталинабадска механическа заводой хүдэлмэришэн Н. Турсунов, хоёр дахин Социалистическэ Ажалай Герой болоһон С. Урунходжаев, Армиин генерал, Советскэ Союзай Герой А. А. Лучинский гэгшэд Таджикска арадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэһэн байна.

Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Т. Ульджабаев заседаниин түгэсхэлдэ харюугай үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь Таджикистанай Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй болон Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэмэл заседанида хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ эльгээхэ амаршалга нэгэн дуугаар баталан абаа.

Үдэшэлэниинь Н. А. Булганин Сталинабадска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо ерээ.

Колхоздо ошожо ерэһэнэйнь һүүлээр уулзалга болоо.

* * *

СТАЛИНАБАД, январиин 21. (ТАСС). Сталинабадта ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин республикын столицатай мүнөөдэр танилсаа. Н. А. Булганин мүнөөдэр үглөөгүүр Сталинабадай медицинскэ институтда ошоһон байна. Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Т. Ульджабаев, партиин Сталинабадска горкомой секретарь А. Хасанов, Сталинабадай городской гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Х. Салибаев нүхэр Булганинтай хамта ябалсаа. Институдай студентнэр, багшанар Советскэ Правительствын толгойлогшые халуунаар угтаба. Институдай директор Я. Рахимов һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байһан тухай, мүн багшанар болон профессорнүүд тухай нүхэр Булганинда хөөрөө.

Һүүлээрнь Н. А. Булганин Доодо-Варзобска ГЭС-эй барилгада ошожо, ямараар хүдэлмэрилжэ байһан тушаань һонирхоо.

Хизаарай түүхые шэнжэлхэ музейдэ нүхэр Булганин удаан байгаа.

Таджикска гүрэнэй университедэй студентнэр болон багшанар Н. А. Булганиниие халуунаар угтаба. Университедэй ректор С. Раджабов кафедрануудай хүдэлмэри тухай, студентнэрэй һуралсал болон ажабайдал тухай нүхэр Булганинда хөөрэжэ үгөө. Хөөрэлдөөнэй һүүлээр нүхэр Булганин студентнэртэ болон багшанарта хандан, богонихон үгэ хэлэжэ, оролдосотой нэтэрүүгээр һурахыень, коммунизм байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха эрдэмтэй хүнүүд болохыень хүбүүд, басагадые уряалба.

Мүн энэ үдэртөө Н. А. Булганин Фердоусиин нэрэмжэтэ Таджикска гүрэнэй библиотекэдэ ошоһон байна. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд таджикска советскэ уранзохёолшодой номуудые Н. А. Булганинда бэлэглээ.

Ехэ Гиссарска каналай барилгада нүхэр Булганин мүн ошоһон байна.

Сталинабадай текстильнэ комбинадта үдэрэй 3 часта олон зон сугларжа, ехэ митинг болоо. Хлопок ургуулха талаар амжалта түйлаһанайнгаа түлөө республикын үндэр дээдэ шанда хүртэһэн ушарта энэ митинг зорюулагдаба.

Митингын болохын урда Н. А. Булганин комбинадай цехүүдээр ябажа хараһан, мүн хүдэлмэришэдтэйнь хөөрэлдэһэн байна.

Удаань митинг нээгдэбэ. Утаһа ээрэдэг фабрикын мастер, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Саид Ахадов, фабрикын мастерай туһалагша В. Кловский, текстильнэ комбинадай директор Д. Ходматов гэгшэд митинг дээрэ сэдьхэл доһолгомо халуун үгэнүүдые хэлэбэ.

Мүн ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганин митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, митингдэ хабаадагшад тэрэниие үни удаан альга ташан угтаа.

Шагнагдаһан зондо Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседаниин зал соо үдэшэлэн шангынь барюулагдаба. Таджикска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. Рахматовай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншахадань Н. А. Булганин шангуудые барюулаа.

Ленинэй орден болон «Серп и Молот» гэһэн алтан медаль Орджоникидзеабадска районой «Москва» колхозой түрүүлэгшэ, хоёр дахин Социалистическэ Ажалай Герой болоһон нүхэр К. Исмаиловта барюулагдана. Ленинэй орден, «Серп и Молот» гэһэн алтан медаль, мүн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотанууд 13 хүндэ барюулагдаа.

36 хүн Ленинэй орденоор шагнагдаа, тэрэ тоодо Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь нүхэр Т. Ульджабаев, Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Додхудоев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир нүхэр К. Абдуллаев болон бусад оролсоно. 24 хүн Ажалай Улаан тугай орденоор, 12 хүн «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байна.

Н. А. Булганин шагналда хүртэгшэдые халуунаар амаршалжа, ажал хүдэлмэридөө саашадаа амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Үдэшэниинь Н. А. Булганин республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта оперо ба баледэй театрта болоһон концертдэ байгаа.

Ороной хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ шангууд барюулагдана

БАРНАУЛ, январиин 21. (ТАСС). Алтайн хизаарай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн үсэгэлдэр эндэ болоо. Новосибирскэ областиин ажалшадай түлөөлэгшэд, Алтайтай мүрысэдэг Красноярска хизаарай делегаци зүблөөндэ хабаадалсаа.

1956 ондо хүдөө ажахын хэр зэргээр хүгжэһэн ба 1957 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай ажалшадай депутадуудай хизаарай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. В. Шевченко элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Н. И. Беляев зүблөөнэй түгэсхэлдэ ехэ үгэ хэлээ.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилгэдэ хабаадагшадта, партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэдтэ правительственна шангууд үдэшэнь хизаарай драматическа театр соо барюулагдаа. Олон хүндэ орденууд барюулагдаа.

Нүхэр Н. И. Беляев шанда хүртэгшэдые халуунаар амаршалха зуураа, Эхэ оронойнгоо аша туһада шэн зоригтойгоор ажаллахадаа амжалта түйлахыень тэдэндэ хүсөө.

* * *

Челябинска областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ СССР-эй орденууд Челябинск городто мүнөөдэр барюулагдаа. Тэдэнэр шэнэ ба боро газар элдүүрилгэдэ, 1956 оной таряа хуряалгые ба тушаалгые үнгэргэлгэдэ габьятай байһанай түлөө шагнагдаһан байгаа.

Ленинэй орденууд, «Серп и Молот» гэжэ алтан медальнууд хамта 12 хүндэ, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденууд областиин 100 гаран хүндэ барюулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй Центральна Комитедэй зүгһөө нүхэр А. Б. Аристов шагнагдагшадые халуунаар амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туһада ажаллахадаа шэнэ, бүри ехэ амжалтануудые түйлахыень тэдэндэ хүсөө.

* * *

Омско областьдо Ленинэй орден барюулһанайнгаа һүүлдэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретарь Л. И. Брежнев СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар областиин хүдөө ажахын олон түрүүшүүлдэ, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ январиин 20-до орденуудые барюулаа. Тэдэнэр ороохо таряа элбэгээр ургуулхын тулада, шэн зоригтойгоор ажаллажа шалгараһан байна.

Орденто Туркменистанай столицада болоһон баярай һайндэр

АШХАБАД, январиин 21. (ТАСС). Республикадань Ленинэй орден барюулһан баярта зорюулагдан Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй заседаниин зал соо энэ үдэр Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй сесси болобо. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоянай, республикын партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, колхозно тосхонуудай алдаршаһан ажалшадай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй президиумдэ ерэжэ һууходань, суглараагшад тэдэниие халуунаар угтан амаршалба.

Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ депутат Т. Атаев сесси нээхэ зуураа, дээдэ шагнал абаһантайнь дашарамдуулан республикын ажалшадые амаршалба.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиум суглаанай хүндэтэ президиумдэ нэрьемэ альга ташалгаар һунгагдаба.

Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтагдаһан нүхэр А. И. Микоянда түрүүлэгшэ үгэ үгэнэ.

Республикынгаа хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй гол һалбарида—хлопок тарилгада амжалта түйлаһанайнь түлөө дээдэ шагнал абаһантайнь дашарамдуулан Туркмениин ажалшадые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй ЦК-гэй зүгһөө нүхэр Микоян амаршалаад, республикынгаа экономико болон культурые саашадань хүгжөөхэдөө амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Нэрьемэ альга ташалга доро А. И. Микоян Туркменистанай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь С. Бабаев, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Овезов, Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ А. Сарыев гурбанда Ленинэй орден СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота хоёрые барюулаад, Анастас Иванович тэдэнтэй таалалдана.

Нүхэр А. И. МИКОЯНАИ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республикын колхознигуудай түйлаһан амжалтануудые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, Союзна правительство үндэрөөр сэгнэжэ, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө Указаар Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республикые дээдэ шагналаар — Ленинэй орденоор шагнаа. **(Үни удаан үргэлжэлһэн, нэрьемэ альга ташалга).**

Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республикада Ленинэй орден барюулха гэжэ ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй хүндэтэ даалгабаритайб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Мүнөөдэр танай һайндэр дээрэ үгэ хэлэхэ зуурам, КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной сентябрьска Пленум, КПСС-эй ЦК-гэй 1955 оной январска Пленум һанагдаад орхино.

Эдэ пленумүүд дээрэ манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет, хүдөө ажахын байдалые бүхы талаһаань хаража үзөөд, хүдөө ажахыда бии байһан дутагдалнуудаа коммунист ёһоор сэб сэхээр, зоримгойгоор элирүүлжэ, Советскэ Союзай хүдөө ажахын промышленна хүгжэлтэһөө болон хүн зоной ургажа байгаа эрилтэнүүдһээ гээгдэһэн ябадалые дары түргэн усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан шиидхэбэри абаһан байна.

Манай партиин Центральна Комитедэй пленумүүдээр хараалагдаад, большевик ёһоор сэхэ шууд бэелүүлэгдэһэн ба бэелүүлэгдэжэ байһан политикын гол шэглэлнүүдынь иимэ байна:

Нэгэдэхеэр, хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгүүдэй түлөө колхознигуудай материальна талаараа урмашалга дээшэлүүлэгдэһэн байна. Иимэ урмашуулгагүйгөөр колхознигуудһаа байха хүдэлмэришэдшье социалистическэ ёһоор эршэ хүсэеэ шангадхан элсүүлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа шадахагүй байна. Энээнтэй дашарамдуулан энэ үе соо хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй сэн дээшэлһэн, хүдөө ажахын налог бага болгогдоһон байна.

Зүгөөр материальна урмашуулгые дээшэлүүлхэ талаар абтаһан гансал хэмжээгээр хүдөө ажахын гээгдэлые усадхажа шадагдахагүй байгаа. Индустриализацилгын жэлнүүдтэ, илангаяа дайн соогуур, дайнай һүүлээршье, олон тоото колхознигууд промышленностьда хүдэлхэеэ ябашаһан юм. Эгээл тиимэһээ гансал материальна урмашуулгые дээшэлүүлгээр хүдөө ажахые дэбжээжэ шадагдахагүй байба. Хүдэлмэриин хүсэн дутаа бэлэй. Тиимэһээ хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулга шангадхаха тухай шиидхэбэри хадаа партиин хоёрдохи шухала тогтоолынь болоно. Энээниие бэелүүлхын тулада хүдөө ажахын машина бүтээлгые үргэдхэжэ, колхоз, совхоз болон МТС-үүдые мүнөөнэй эрхим һайн машинануудаар хангаха хэрэгтэй болоо һэн.

Гурбадахяар, машинануудые һайн мэдэхэ, бэлэдхэл һайнтай кадрнуудтай болоогүй һаа, ямаршье һайн машина юу үгэхэб даа? Машинанууд тэдэндэ туһалха бэшэ, харин миин лэ ашаггүй байха эд болохо байгаа бшуу. Оньһото машинануудые зүбөөр ашаглажа, колхоз, совхозуудай таряалан дээрэ хүдэлхынь тула городуудай эмхи зургаанууд ба предприятинуудһаа 200 гаран мянган хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, механизаторнуудые шэлэн оложо, колхоз, совхозуудта, МТС-тэ хүдэлхыень парти эльгээһэн байна.

Тиигэжэ, колхозууд болон социалистическэ тосхонууд социалистическэ городуудһаа машинаһаа гадна, мэргэжэлтэй кадрнуудые олоор абаһан байна.

Дүрбэдэхеэр, советскэ органуудай зүгһөө хүдөө ажахын хүтэлбэрилгэ, мүн партийна хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха хэрэгтэй байгаа. Колхозно үйлэдбэриие албан хойрогоор хүтэлбэрилдэг ябадалые болюулжа, колхозуудай өөһэдтөө, мүн гүрэндөө ашаг туһатайгаар хүдэлхынь тулада тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дэлгэрүүлхэ арга олгохо хэрэгтэй байгаа. Түсэблэлгын гуримай хубилгагдаһаниинь мэдээжэ. Колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ колхознигуудые эмхидхэн элсүүлхэ эмхидхэлэй хүдэлмэридэ партийна органууд гол анхаралаа табидаг болоо һэн. Энээнэй ашаар колхозно олониитын эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхэ арга олдоһон байна. Канцеляриһаа холодожо, үйлэдбэридэ дүтэ болгохыень Советскэ засагай районно органууд болон партийна органуудые энэ хубилалта баадхаа бэлэй.

Табадахяар, ороохо таряа ехээр ургуулан абаха гээшэ ороноо эдеэ хоолоор хангаха хэрэгэй, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын үйлэдбэриие, тэрэ тоодо малажал болон техническэ культурануудые хүгжөөхэ хэрэгэй үндэһэ һуурин болодог. Энээнгүйгөөр малажалай ашаг шэмшэые дээшэлүүлжэ, техническэ культурануудыешье хүгжөөжэ шадагдахагүй байна. Хэрбээ колхознигуудта ороохо таряа үгөөгүй һаа, тэдэнэр хлопок болон бусад культурануудай һайн ургаса абажа шадахагүй. Эгээл тиимэһээ үнинэй хахалагдаһан газарай ургасые дээшэлүүлхэтэй хамта, тон богони болзор соо ороохо таряа ехээр абахын тулада шэнэ газарнуудые ашаглаха зорилго табигдаһан байна. Урдань хооһон байһан 35,5 миллион гектар шэнэ газар гурбан жэл соо ашаглагдаа.

Нүхэдүүд, энэ шиидхэбэри гаргахадаа бидэнэр зүб шиидхэбэри абаабди гэжэ этигэнхэй байгаа һэмди. Гурбан жэл үлүүтэйхэн сагай үнгэрбэшье, манай абаһан эдэ хэмжээ-ябуулганууд ажабайдалаар шалгагдаад байна. Хүдөө ажахы тушаа, тэрэнэй гээгдэлые усадхаха тушаа манай партиин абаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй зүб байһаниинь ажабайдалаар баталагдаһан дээрэһээнь баярламаар байна.

Правительствын энэ политикые бэелүүлһэнэй ашаар хүдөө ажахын талаар, илангаяа ороохо, хлопок, һү абалгаар тон ехэ амжалтануудые 1956 ондо түйлаабди.

Ороохо таряа ехээр абаха хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнь түлөө Казахска ССР-тэ, Российска Федерациин зүүн зүгэй хэдэн областьнууд болон хизаарнуудта Ленинэй орден һаяхан барюулагдаа. Хлопок үйлэдбэрилгэдэ ехэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Узбекскэ, Таджикска республиканууд мүн лэ Ленинэй орденуудые абаа. Хлопок ургуулгаар, мүн малажалдаа амжалта түйлаһанайнь түлөө Киргизскэ республикада Ленинэй орден барюулагдаа. Тиихэдэ манай правительствын, Верховно Соведэй үршөөлөөр Туркменскэ республика хлопок абалгада, малажалдаа амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө мүнөөдэр Ленинэй орден абаба. **(Нэрьемэ альга ташалга).** Мүн тэрэшэлэн һү ехээр абаһанайнгаа түлөө Воронежско болон Московско областьнууд Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ юундэ орден үгэдэггүй байгаабибди? Юундэб гэхэдэ, орден үгэмөөр ажал хэгдэдэггүй байгаа бшуу. Харин 1956 ондо хүдөө ажахын шиидхэхы һалбаринуудта түрүүшын ехэ амжалтануудые түйлаабди. Эдэ амжалтанууд хадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар манай партиин политикын үг үндэһэн болгогдожо табигдаһан үзэл сурталай бодото үрэ дүнгынь болоно гээшэ.

Тон ехэ юумэ хэгдэбэшье, хэгдэхэ ёһотой бүхы юумэн бүтээдүй байһаар. Мяха абалгаар, илангаяа Украинска ССР, Молдавска ССР, Краснодарска хизаар болон зарим хэдэн область болон хизаарнуудта 1956 ондо зарим амжалта түйлагдабашье, мяха абалгаар олон область болон республиканууд өөдтэй юумэ хээгүй. Эдэ областьнууд болон республикануудта зонойнь эрилтэ тэндэ малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэһөө түргөөр ехэ болоно. Тиимэһээ гүрэн ссомнай мяхан дутамаг байһаар.

Ороохо таряа, һү ехээр абадаг болоод байхадаа, мяха ехээр абаха хэрэгые бидэнэр түргэн шиидхэхэ аабзабди гэжэ найдагдана. Тиигэжэ манай орон дотор мяха элбэг болохо.

Нүхэдүүд! Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республика газарайнгаа хэмжээгээр Европын олон гүрэнүүдһээ ехэ, газараараа Советскэ Союз соо табадахи һүури эзэлнэ. Тиимэ болохолоороо энэмнай ехэхэн лэ газартай томо гүрэн болоно. Гүрэн бүхэн лэ иимэ газартай байһай гэхээр. **(Альга ташалга).** Хахад миллион шахуу дүрбэлжэн километр газар нэмжэнэ. Танайда үрэжэлтэй газар ехэ, энэ дэтнай наратай дулаан байдаг. Бусад республиканууудта, Москва, Вологда, Архангельскдашье, Туркмени наранайнгаа элшэ бэлэглэхээр гээшэ. Зүгөөр наранай дулаа дамжуулха аргын бии болоо дүй дээрэһээ, мүнөө энэмнай бэелүүлэгдэжэ шадагдахагүй байна. Таанад уһаар дуталданат, зүгөөр уһатай болохо гэжэ найдамаар байна. Сүлөөтэ хүнэй ажал ехэ юумэ бүтээжэ шадаха. Газараа уһалхын тулада Туркменистанда уһа оложол абаха хэрэгтэй. Таанад Каракумска ехэ канал малтажа эхилээт. Энээгээрээ Аму-Дарьягай уһаар Чарджоурска болон Марыйска областьнуудай газар уһалагдаха.

Энэ каналай түрүүшын ээлжэнэй барилга 1958 ондо гол түлэб дүүргэгдэхэ. Энэ канал татаһанай ашаар Марыйска областьдо уһалагдадаг таряалангай талмай хоёр дахин ехэ болохо. Мургабеда сөөрэм баригдажа байна. Теджендэ болон Ашхабад шадар тиимэ сөөрэмүүд баригдахаар хараалагдана. Техникэтэй байһан хадаа эдэбхи үүсхэл, шадабари гаргабаль ехэ юумэ хэжэ болохо бшуу.

Танай республикада хони үсхэбэрилгөөр газар ехэ. Каракуль абалгаар республикамнай нэгэдэхи һүури эзэлхэ гэжэ нүхэд Бабаев, Сарыев хөөрэнэ.

Танайда нарин аад, ута волокнотой хлопогой һайнаар ургадаг дээрэһээ һайн шанартай хлопок ургуулжа абалгаар бусад республикануудтай мүрысэжэ болохо байнат. Марыйска областьдо ургадаг ута волокнотой хлопок таджикистанайхиһаа һайн юм гэжэ эдэ нүхэд намда хэлээ һэн. Өөрынгөө юумые хүнүүд заримдаа һайншье болгон татажа хэлэдэгшье һааб, би эдэ нүхэдтэ этигэнэб. **(Альга ташалга).** Зүгөөр, таджигуудай энээниие зүбшөөхэ үгыень мэдэнэгүйб. **(Альга ташалга).** Али тэдэнэр бүри һайн хлопок үгэхэ гэжэ оролдохо гү, зүгөөр жэшэжэ үзэхэ хэрэгтэй. Тиимэ болохолоороо, шанарайнгаа талаар Советскэ Союз соо эрхим һайн хлопок үгэжэ шадахат, тиихэдэ каракуль абалгаар түрүүшын һүури эзэлжэшье болохот. Манай зондо каракуль болон ноохон ехэл хэрэгтэй гээшэ.

Туркмениин экономикын хүгжэлтэ тухай тоонуудые харахадаа би иимэ юумэ обёороб. 1913 онойхитой сасуулхада, мүнөө Туркмениин шэнииисэ тарилга гурба дахин бага болоод, харин хлопок тарилга гурба дахин ехэ болоо. Тэдэ хүн зониинь юу эдинэ гээшэб? Хлопок эдинэ бэшэ, харин шэнииисээр эдеэлнэ ха юм. Тэдэ шэнииисээшье хүсэд хүрэнэ. Энээниие манай ороной экономическа районуудай хоорондо, элдэб республикануудай хоорондо, ажал хубаарилгые зүбөөр эмхидхэһэн ябадалаар тайлбарилжа болохо юм. Шэнэ газарнуудта ороохо таряа гансал өөһэдтөө бэшэ, харин бүхы орондоо, тэрэ тоодо хлопок таридаг танай республикыншье хэрэглэмжэдэ таридаг гээшэ. Эгээл тиимэһээ хлопок ургуулгаар иимэ һайн амжалта түйланабди. Шэнииисэ хэзээшье абахабди гэжэ колхознигууд мэдэдэг. Хэрбээ түрүүшын жэлнүүдтэ энэ талаар ажаг һэжэг байдаг һаа, мүнөө тэрэнь үгы болоо. Элдэб республика болон экономическа районуудай хоорондо ажал хүдэлмэреэ тусгаарлан зүбөөр хубаарилан табижа, уларилай, хүрь-

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Орденто Туркменистанай столицада болоһон баярай һайндэр

(Түгэсхэл)

...нэй болон байгаалиин бусад эрхэ ...хэсэлнүүдые, арад зоной ажалай ...га шадабарние эгээл һайнаар ...шаглаха ябадал хадаа ажалай бү...ксые дээшэлүүлхэ, манай хүгжэл...ые түргэдхэхэ тон ехэ эрхэ нүхэсэл ...лодог гэшэ. Энэ талаар ехэ юумэ ...бди, тиибэшье, орондоо продукци ...зэр үгэхын тулада бүри ехэ юумэ ...шөө хэгдэхэ зэргэтэй.

...Эгээл тиимэһээ танай экономико... хлопок тарилга, хони үсхэбэрил..., жэмэс болон овощь тарилга он... тусгаар һуури эзэлжэ байна.

...Энэ суглаанда хабаадаһан турк...ен арадай, та бүгэдын баяр баясха...н хүсэд ойлгогдоно, би таанадтай ...мта мүн лэ ехээр хүхин баясажа ...йнаб. Бүхы арадаа шэнэ хэрэ...удтэ элсүүлхэ, шэнэ ехэ алхаса ...үлэхэ арга нүхэсэл болгон энэ ...йндэрые ашаглажа шадаагүй ...а, бидэнэр коммунистнар, рево...оционернүүд бэшэ байха һэмди. ...ихын тулада бии байгаа дутаг...алнуудаа усадхаха, һанаагаа ...архын орондо шүүмжэлэл ба ...рыгөө шүүмжэлгэ хүгжөөхэ хэрэг...й. Өөрынгөө дутагдалнуудые зо...игойгоор шүүмжэлгэ хадаа тэдэ...ние усадхаха эгээн һайн арга бай...н дээрэһээнь, шүүмжэлэл дэлгэ...үлхэ шухала. Зүгөөр манай дай...дай һэдэдэгтэл адляар хамаг ...эһэн ба хэжэ байһан юумэеэ ...үшалхын лэ түлөө шүүмжэлэл ...гдэхэ ёһогүй. Манда иимэ шүүм...элэл хэрэггүй. Харин дутагдалаа ...ахын, урагшаа дабшахын тула... большевик ёһоной шүүмжэ...эл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэ...үүлхэ хэрэгтэй.

...Ленинэй орденоор шагнагдаһан...йгаа дашарамдуулан, туркмен ...ад хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ та...ар шэнэ зорилгонуудые табиха ...гэтэй.

...Эдэ зорилгонуудые зүбөөр шиид...хын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб? ...нэ асуудалда харюу абахын ту...да Америка ошолтогүй. Юундэб ...хэдэ, тэндэхид хлопогой ургаса ...анадһаа багаар абана. Тиибэшье ...дэб оронуудта ошохо хэрэгтэй, ...ндэб гэхэдэ, юумэ ошожо хара...да туһатай байдаг. Зүгөөр, аме...канецууд маниие уриха схэшье ...ратай бэшэ юм. Туркменистанда ...опок яажа ехээр тарижа абадаг ...олохоб гэһэн асуудалтайгаар ма...д суута эрдэмтэдтэ хандалтай гү? ...дэмтэд хододоо туһалдаг гэшэ. ...ибэшье, энэ асуудалые шиидхэхэ ...доо арганууд бии. Танай эндэхи... хлопогой ехэ ургаса абадаг ...джикистан гү, али Узбекистан ...олтой гү? Таанад тэндэ ошоһон ...йнат, дахишье ошохот. Тиибэшье, «Ленинизм» гэжэ Марыйска облас...ин колхоз нэн түрүүн ошохо хэ...гтэй. Удха нэрэ хоёройнь иимэ ...йнаар тааралдаһан ушар үсөөн ...йралдадаг. Энэ колхоздо лени...изм бодотоор бэелүүлэгдэнхэй. ...эгэ хэды баримта харуулхам. Энэ ...олхозой түрүүлэгшээр 13 жэлэй тур...ада нүхэр А. Кандымов хүдэлнэ. ...үхэр Кандымов үнинэй хүдэлдэг...ьше һаа, бардам һайзагай болошоо...үй. **(Зал соо энеэдэн гарана)**. Энэ ...олхоз ута волокнотой хлопок 700 ...ектарта таряад, гектарай 31 цент...ер хлопок-сырец хуряажа абаа. ...ихэдэнь Туркменскэ республика ...956 ондо дунда зэргээр гектар бү...эһөө 19,5 центнер нарин, ута во...окнотой хлопок абаһан байна.

...Энэ колхозой бригадир нүхэр ...змурад Оразсахатовай хүтэлбэ...лдэг табадахи бригада 80 гектар ...алмай дээрэһээ га бүхэнһөөнь 41 ...ентнер хлопок-сырец абаһан бай...а. Энэ колхозой гэшүүдэй мүнгэн ...лзо (тэдэнэй бууса шадарай ажа...ыһаа ородог олзые тоололсонгүй...өөр) дунда зэргээр хүн бүхэндэ 12 ...янган түхэриг болоно. Нэгэ ажал...а үдэрэйнь үнэ дунда зэргээр 30 тү...эригтэ, тиихэдэ табадахи бригадада ...олхозник бүхэнэй ажалта үдэрэй ...нэ 50 түхэриг болоно.

...Бригадир нүхэр Язмурад Оразса...атов 1956 ондо колхозойгоо түрүү...эгшэһээ, Туркменскэ республикын ...маршье министрһээ һураггүй ехэ ...лзо—62 мянган түхэриг абаһан ...айна. Һайнаар хүдэлһэнэйнгөө тү...өө иимэ мүнгэ тэрэ абаа бшуу.

...Шэнэ жэлдэ хуушанайнгаа ам...алтануудые бүри ехэ болгожо, ур...да жэлэйхиһээ гектар бүхэнһөөнь 3 ...ентнерээр ехэ хлопок абахабди гэ...жэ энэ колхозой гэшүүд манда хэ...лээ. Гансашье энэ колхоз иимэ һайн ...мжалта туйлаа бэшэ. «Ленинизм» ...олхозтой зэргэлжэ һуудаг Хруще...вой нэрэмжэтэ колхоз хүршэһөө нэ...гэ заахан гээгдэжэ ябана. Зүгөөр ...эдэнэр хүршээ хүсэхөөр шиидэн...эй.

...Хайшан гэжэ хүдэлхэ, хлопок ...хээр абахаб гэһэн асуудалдаа ха...юуе эндэл бэдэрхэ хэрэгтэй. Элэ ...олхозууд хайшан гээд иимэ һайн ...мжалта туйлааб, ямар аргаар бү...хы колхозуудые түрүүшүүлэй зэргэ...дэ гаргахаб гэһэн асуудал гарана. ...Энэ ехэл гайтайхан асуудал гээшэ. ...Хэрбээ түрүү колхозуудай амжалта ...туйладаг эшэ үндэһыень ойлгожо ...абабал, бидэнэр тэрэнээ республи...кынгаа бүхы колхозуудта хэрэглэхэ ...болонобди.

Үнэхөөрөөшье, абаад үзэхэдэ, газарынь шанараараа, Марыйска областьдо адлирхуул ха юм. Уһаар хангалганшье адли, хүн зониншье туркменүүд, машинаараа адляар хангагдана, нэгэ адли гуримаар налогшье түлэнэ, үнэ сэншье адли, хүдэлмэрилэгшэдэй түлбэриин системэшье адли, тодорхойлон хэлэхэдэ, бодото арга нүхэсэлнүүд бүхы колхозуудта адли байна. Харин үрэ дүнгүүдынь ондо ондоо. Яахадаа иимэ гээшэб? Минии һанахада ажалайнь эмхидхэл, колхознигуудайнь хүдэлмэри дээрэһээ гол түлэб иимэ юумэ болоно гээшэ ха. Гээгдэнги колхозуудые энэ колхозой хэмжээндэ хүрэтэр дэбжээхын тулада, хүтэлбэрилхы кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо, тэдэниие хүдэлмэриндэнь зүбөөр хубаарилан табиха, олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри шадамараар ябуулха, олониитэтэй ходоодо холбоо барисаатай байха; канцеляри соогоо һуухагүй, харин колхозойнгоо гэшүүдтэй хөөрэлдэжэ шадаха, тэдэниие ойлгохо (тэдэниие ойлгоогүй хадаһнай, тэдэ таанадые ойлгохогүй), ушар ёһо мэдэн ажалай журам сахиха, хүтэлбэрилэгшэдэймнай хэлэһэн үгэ хэрэг хоёрынь алгасанагүй гэжэ олонииитые этигүүлхэ; албан хойрог ябадалые үгы болгохо, түрүүшүүлые дэмжэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл урагшаа дабшажа, амжалта туйлахабди.

Адли эрхэ байдалда оршодог «Ленинизм» колхозой һайн амжалта туйладаг шалтагааниинь лэ энээндэ байна гэжэ би һананаб. Туркменскэ республика дотор мүнөө байһан талмай дээрэһээ хлопок суглуулгые 50 процентээр ехэ болгохын тулада «Ленинизм» колхозой нёдондо туйлаһан амжалтада түргэн хүрэхэ хэрэгтэй. Мүнөө байһан талмай дээрэһээ хлопок суглуулгые хоёр дахин ехэ болгожо, колхознигуудай олзо дээшэлүүлхын тулада «Ленинизм» колхозой табадахи бригадын нёдондо абаһан ургасын тухайе ургуулжа шададаг болохо хэрэгтэй. Канцеляри соогоо саарһа эрээлжэ һуухын орондо колхознигуудай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, олониитэдэ түшэглэн хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд амжалта туйлаа.

Энэ талыень би яахадаа онсолон тэмдэглэнэбиб гэхэдэ, олониитын дунда ябуулагдаха хүдэлмэриин удхашанар тухай Ленин олон дахин тогтожо хэлэһэн байгаа. Олониитэтэй барисаатай байха гээшэ урагшаа амжалтатайгаар дабхихын эгээн шухала нүхэсэл болодог. Тиимэһээ Ленинэй хэлэһэн хэдэн заабаринуудта тогтохыемни зүбшөөгыт. Олониитые дэмжэхэ, тэдэнэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые бадаруулха гээшэ хадаа коммунизмын хэрэгэй илаха гол арга нүхэсэл мүн гэжэ Ленин багша нэгэнтэ бэшэ хэлэдэг бэлэй. «Социализм дээрэһээ үгтэһэн захиралтаар бии болгогдодоггүй. Һангай—албан хойрог автоматизм социализмын удхада харша юм. Бодото социализм гээшые арад олониитэ өөһэдөө зохёон байгуулдаг юм. (Ленин, зохёолнууд, том 26, нюур 255, дүрбэдэхи хэблэл).

Энээн тухай Ленин баһа иигэжэ хэлэһэн байха: «Манай һанамжаар олониитын ушар ёһо мэдэдэг байхадань лэ гүрэн хүсэтэй юм. Олониитын хамаг юумэ мэдэжэ, хамаг юумэн тухай бодомжолжо үзөөд, ушар ёһо мэдэнгээр юумэ бүтээдэг байхадань гүрэн хүсэтэй байдаг» (Ленин, том 26, 224-дэхи нюур, дүрбэдэхи хэблэл).

Ленин багша мүн иигэжэ хэлэһэн байгаа. «Ажалша олониитэ манай тала. Манай хүсэн энээндэл. Бүхэдэлхэйн коммунизмын диилдэшэгүй хүсэнэйнь эшэ үндэһэн энээндэл байна» (Ленин, том 30, 47-дохи нюур, дүрбэдэхи хэблэл).

Социализм байгуулха хэрэгтэ арад зоной дүүргэдэг үүргэ ба удхашанар тухай Ленин багшын эдэ сэсэн мэргэн һургаал хадаа коммунизм тээшэ манай дабшаха замые гэрэлтүүлнэ. Олониитэтэй холбоотой байха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхэ гээшэ, бүхы хүдөө ажахые саашаданъ дэбжээхэ тэмсэлдэ колхозно олониитые бүри олоор хабаадуулха гээшэ эгээл шухала зорилгомнай болоод байна.

«Ленинизм» болон Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай байдалтай танилсаад байхадаа демократи гээшэ юун гээшэб гэһэн асуудал һанаанда ороодхино. Буржуазна «демократиин» үлүү һайн байһан тухай баггүй ехэ номнол радио болон хэблэлээр дамжуулан американска империалистнуудай һүүлэй үедэ ябуулжа байһые таанад мэдэнэт. Эрхим коммунистнуудые гэмнэжэ, түрмэдэ һуулгажа байһан, коммунистическэ үзэл сурталтай болоогүй аа гү, гэжэ бүхы албахаагшадые шалгажа байһан Америкэдэ ямар демократи байлтайб даа. Теэд энэнь тэндээ демократи гэжэ тоологдодог. Арадай демократиин оронуудтахи зарим гээгдэнги хүнүүдые худхуулха төөрюулхые оролдон, тэдэнэр демократи тухай шууялдадаг. Энэнь Венгриин жэшээ дээрэһээ харагдана. Венгридэхи жэжэ буржуазна, гээгдэнги хүнүүд, мүн хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа тогтууригүй хүнүүд энэ пропагандын мэхэдэ орошоо. Буржуазна демократиие магтаһан дамжуулга венгр хэлэн дээрэ үдэр бүхэндэ радиогоор хэдэг байгаа. Тиигэжэ венгерскэ хүдэлмэришэдэй зарим хуби дайсадай пропагандын мэхэдэ орошоһон байна.

Барууневропейскэ демократиин худал хуурмаг байһаниие иимэ баримтанууд гэршэлнэ. Худал хуурмаг агитаци ябуулха, һунгагшадай голос худалдажа абаха, һунгалтын үедэ хуурмаг документнүүдые зохёохо, һунгагшые али болохоор мэхэлхэ—иимэ оршон байдалда тэндэхи һунгагша дүрбэн жэл соо нэгэ дахин буржуазна али нэгэн кандидадай түлөө бюллетень һунгуулиин хайрсаг соо табидаг гээшэ. Удаань капиталистын засаг доро мүлжүүлэн мүлжүүлэн хүдэлхэ баатай болодог. Һунгагша хуулиин ёһоор дүүрэн эрхэтэй хэбэртэйшье һаа, буржуазиин ёһо гуримые, тэрэнэй политикые ондоо болгохо тэрэ шадалгүй ха юм.

Эдэ колхозуудай байдалтай танилсаад байхадаа тус колхозуудта бэелүүлэгдэдэг социалистическэ демократиие американецуудай, англо-французска хархисуудай амаараа хөөһэ буран магтадаг «демократитай» жэшэжэ үзэхэдэ тэрэ хоёр тад ондоо байна.

Ямаршье капиталистическэ орониие абажа үзэхэдэ таряашадай ехэнхи хубинь өөдэгүй заахан газарта уятай байдаг. Тэрэ газарынь таряашаниие өөдэгүй тулюурхан байдалда байлгахаһаа гадна, тэрээнһээ ондоо тээ өөрынгөө хүсэ, бэлиг шадабариие гаргаха аргыень хаһадаг. Иимэ жаахан газар дээрэ хүнэй оюун бэлиг һалбарха шадалтай аал? Манай колхозуудые абаад үзэхэдэ тэдэнэй ажахын Америкын томо капиталистическэ фермэнүүдһээ олон ушарта томо байдаг. Тохомой шэнээн газартай бэшэ, харин ниитын зөөри болонхой бүхы колхозой газар дээрэ хүдэлжэ ябаһан колхозник бүхэн оюун бэлигээ бүхы талаһаань гаргаха үргэн ехэ арга боломжотой гээшэ. Жиирэй колхозник звеньевой, бригадир, правлениин гэшүүн, колхозой түрүүлэгшэ боложо шадаха. Тиигээд социализмын эрхэ байдалда ажаһууһан советскэ хүн энэ тушаал даажа ябахадаа юу хэжэ шадаха байһанаа харуулжа шадаха үргэн ехэ арга боломжотой. Колхознигууд колхозойнгоо хуби заяа өөһэдөө шиидхэдэг. Эгээл тиимэһээ арадай оюун бэлиг һалбаран гарана.

Колхозно демократиин түхэл маягууд иимэ байна. Энээн тухай бидэнэрэй багаар бэшэдэгнай гэмшэмээр.

Колхознигуудай ниитын суглаан жэлдээ хоёр-гурба дахин болодог, тэндэ правлени һунгагдадаг, хамтаараа хүтэлбэрилгын түсэб шиидхэгдэдэг. Ниитын суглаануудай хоорондохи үе соо колхозой правлениин хүдэлмэри шалгахын, колхозой хүдэлмэриин зарим асуудалнуудые шиидхэхын тулада түлөөлэгшэд һунгагдадаг. Энэ хадаа жэлэй туршада һунгагдадаг колхозно парламент болоно. Мүн колхозуудта партийна, комсомольско организацинууд, нютагай Соведүүд, тэдэнэй комиссинууд бии юм. Нэгэшье капиталистическэ орондо байдаггүй социалистическэ демократиин элдэб олон түхэлнүүдэй манайда бии байдаг тухай уласхоорондын пропагандада манай пропагандистнуудай багаар бэшэдэг байһаниинь гэмшэлтэй.

Һайндэрэй баярта сугларaад байһан бидэнэр хадаа манай демократиин эдэ баян түхэл маягуудые һайжаруулжа, саашаданъ нарижуулхын түлөө бодомжолжо үзэхэ ёһотойбди. Оюун бэлигтэй хүнүүдэй зоригтойгоор урагшаа гарахын тулада шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын тулада партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха шухала. Олониитэтэй холбоо барисаанай бага болоһон газарта байралшадаг албан хойрог, оһол назагай ябадалнуудтай манайда заримдаа тэмсэл һулаар ябуулагдадаг. Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэй. Зарим газарта тэдэнэр амгаланаар нойрсожо байдаг. Хэдэн зуу мянган шадабаритай хүнүүдые Соведүүдэй хүдэлмэридэ, тэдэнэй комиссинуудта, колхозой правленидэ болон бусадта эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ хадаа коммунизмын илалтые түргэдхэхэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Өөрынгөө амаршалгые дүүргэхэ зуураа туркмен арадай соёл культураяа хүгжөөлгөөр туйлаһан амжалтанууд тухайнь хэдэн үгэ хэлэнгүй гараха аргамнигүй.

Туркменскэ республикын жэшээ дээрэһээ ленинскэ национальна политикын революционно удхашанарые элеэр харуулжа болоно. Туркменистаниие тэрээнтэй зэргэлжэ байһан Иран болон Афганистан оронуудтай сасуулан хараха болоо һаа, 36 жэлэй саада тээ эдэ гурбан оронуудай таряашадай байдалда ямаршье илгаа байгаагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө болоод байхада хоёр ондоо дэлхэй, хүгжэлтын хоёр ондоо шата болоод байна. Туркмениин поэт-патриот, гуманист Махтумкули хаанта засагай колониальна дарлалта доро, мүн өөһэдынгөө хаан болон баяшуулай мүлжэлгэ доро байһан туркмен арадай үгытэй ядуу, гээгдэнги тулюур байдал тухай тон зүбөөр иигэжэ хэлээ һэн:

> Арадайм ажабайдал
> гашуудалтай, хүндэ һэн.
> Аймшагтай зүүдэншье тэрээнһээ
> зуу дахин дээрэ һэн.
> Амтан эдеэ амандаашье
> хүргэнгүй, барһадууд,
> Аргуун хилээмээр үл залгадаг
> бэлэй хөөрхынүүд.

Зүгөөр, туркмен арад иимэ байдалтай эбсээгүй, баян жаргалтай, культурна байдалые хүсэдэг байгаа. «Эрдэмдэ һурадаггүй арад хубирдаг, һургуулитай арад түрүүлдэг» гэжэ туркмен арадай оньһон үгэ хэлэдэг. **(Альга ташалга).** Советскэ засагай илаха багта, тусгаарлан хэлэбэл 1920 оной эхиндэ туркмен арад өөрын буржуазишье, пролетариадшьегүй, өөрын интеллигенцишьегүй бултадаа шахуу тарияашад байһан юм. Гээгдэнги балар, үгытэй ядуу байгаашье һаа, туркмен арад сэсэн һайхан хүсэл бодолтой байһан юм.

Түүхэтэ богонихон болзор соо ленинскэ национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар Советскэ Союзай бүхы арадуудтай хани барисаатайгаар ажаһуужа, туркмен арад эгээн түрүүшынхеэ өөрынгөө гүрэн түрэ байгуулжа, экономико болон культураяа энэ болотор хүгжөөн һалбаруулжа шадаһан байна.

Мүнөө Туркменскэ республика өөрынгөө болбосоронги хүдэлмэришэн ангитай, дээдэ ба дунда эрдэмтэй олон тоото арадай интеллигенцитэй, өөһэдынгөө эрдэмтэдтэй, агрономуудтай, врачуудтай, багшанартай болоо. Хаанта засагай үедэ дээдэ һургуулитай нэгэшье туркмен байгаагүй юм гэжэ хэлсэдэг. Дунда эрдэмтэй үсөөхэн туркмен байһан юм.

Мүнөө республика дотор дээдэ һургуулитай долоо гара мянган туркмен хүдэлжэ байна. **(Альга ташалга).**

Агротехническэ наукын үндэһэ һуури шудалаад, түрэһэн газар дайда дээрээ хлопок һайнаар ургуулдаг, республикынгаа губи тала газарнуудаар хони шадамараар үсхэбэрилдэг алдарта колхозно тарияашадтай болонхой. Бидэнэр эдэ амжалтаарнь баясажа, һайшаажа байнабди.

Туркменскэ республика өөрынгөө промышленностьтай, илангаяа нефтяной промышленностьтай болонхой. Энэнь тон ехэ удхашанартай. Зүгөөр, эгээл һайн юумэнь юуб гэхэдэ, туркмен яһатан соёл культуратай боложо, урдань культурна, хүгжэнги байһан Советскэ Союзай бусад бүхы арадуудтай сасуулхада, культураяа хүгжөөлгөөр нилээд ехэ амжалта туйлаа. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ленинскэ национальна политика бэелүүлһэнэй ашаар туркмен наца хүгжэһэн байна. Өөрынгөө культурын болон ажабайдалайнгаа хэмжээгээр бусад арадуудһаа гээгдэжэ байһан байдалаа туркмен арад богонихон болзор соо усадхажа, бусад арадуудые хүсөө. Энээгээртнай ганса таанад бэшэ, харин бүхы совет хүнүүд омогорхоно. **(Альга ташалга).**

Танай амжалтанууд хадаа гансахан танай арадай хүсэл оролдолго бэшэ, мүн манай партиин, Советскэ правительствын ленинскэ национальна политикын үрэ дүн мүн.

Ажахын болон культурна байгуулалтаяа саашаданъ хүгжөөхэдөө, Туркменскэ Советскэ Социалистическэ Республикын арад зоной материальна ажабайдалые дэбжээхэдээ, урдань туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэн урагшаа бүри түргэнөөр, бүри амжалтатайгаар дабшаха бээзэт гэжэ бидэнэр мүнөөдэр туркмен арадай һайндэрөөр, таанадта хүсэжэ, найдажа байнабди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Ташаузска областиин Ильялинска районой «Большевик» колхозой түрүүлэгшэ Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Р. Атаев, Туркменскэ ССР-эй Наукануудай академиин президент нүхэр Чарыев, ахадүү союзна республиканууднаа ерэһэн айлшад, партиин Туркменистанай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь С. Бабаев ба бусад үгэ хэлээ.

Сессидэ хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-да амаршалгын бэшэг нэгэн дуугаар баталан абаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев Омскдо ерээд байна

ОМСК, январиин 21 (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь Л. И. Брежнев партиин Омско обкомой нэгэдэхи секретарь Е. П. Колущинскитай хамта Ульяновска районой Чапаевай нэрэмжэтэ колхоздо мүнөөдэр хүрөө. Энэ город шадарай олон һалбаритай ажахы ехэ олзо доходоороо суутай юм. Колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 4.300 мянган түхэригэй доход оруулаа. Тиихэдэ, тэрэнэй нэгэ миллион үлүүтэй түхэригынь тепличнэ комбинадһаа ороһон байха юм.

Нүхэр Брежнев колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Лавригтай, правлениин гэшүүдтэй, һаалишадтай, огород тарингшадтай, бусад хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө. Колхозой клубта, библиотекэдэ ороо.

ОМСК, январиин 22. (ТАСС). Омско областьдо болон областиин ажалшадта правительственна шан барюулхын тулада Омск ерэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Центральна Комитедэй секретарь Л. И. Брежнев үсэгэлдэр һүни Москва мордоо.

Нүхэр Н. И. Беляев Алтайда ерээд байна

БАРНАУЛ, январиин 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Н. И. Беляев мүнөөдэр үглөөгүүр Чесноковско районой Алтайн һүнэй-овощной совхоз ошоһон байна. Партиин Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр К. Г. Пысин тэрээнтэй хамта ябалсаа. Нүхэр Беляев малажалай фермэнүүдтэ ошожо, һаалишадтай, гахайшадтай болон совхозой бусад хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Үдэшэниинь нүхэр Н. И. Беляев Ленинэй орденто транспортна машина-бүтээлгын Барнаульска заводто ошожо, һунгуулиин № 55 Барнаульска городской округой һунгагшад—хүдэлмэришэдтэй, мэргэжэлтэдтэй уулзаа. Нүхэр Беляев мүнөөнэй зарлалай СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар тэрэ округһоо һунгагдаһан байгаа.

БАРНАУЛ, январиин 22. (ТАСС). Алтайн хизаарай Ленинэй орденоор шагнагдахадань болоһон баяр найрта байлсаһан, мүн хизаарай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадалсаһан КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Н. И. Беляев, үсэгэлдэр үдэшэлэн Барнаулһаа Москва мордобо.

Һү ехээр һаахын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд 1957 оной январиин 20-ной мэдээгээр

Аймагууд	Һү һаалгын бүхыдөө дээшэлһэниинь (нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо процентээр)		Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар)		
	Ажахын жэлэй 3 һара 20 хоногто	Тэрэ тоодо январь һарын 2-дохи 10 хоногто	1957 оной 3 һара 20 хоногто	Тэрэ тоодо январь һарын 2-дохи 10 хоногто	1956 оной хоёрдохи 10 хоногто һаагдаһаниинь
Тарбагатайн	191,4	218,5	281,0	41,9	22,3
Сэлэнгын	163,7	181,6	308,9	38,5	23,7
Прибайкальска	171,4	141,8	323,8	33,6	26,4
Кяхтын	168,4	253,4	254,7	31,9	14,0
Мухаршэбэрэй	175,4	272,2	226,1	31,7	11,3
Бичурын	170,4	232,5	254,3	30,1	12,3
Зэдын	175,4	212,6	267,4	29,7	14,4
Иволгын	157,8	149,5	237,8	29,5	19,6
Кударын	154,8	168,0	248,1	26,6	17,5
Заиграйн	160,4	185,6	167,9	22,8	13,4
Яруунын	134,5	157,3	201,9	22,7	15,5
Курумканай	156,1	190,9	162,7	18,7	10,6
Кабанскын	138,5	154,3	222,0	18,7	14,4
Хориин	122,4	139,0	164,6	18,7	13,9
Байкало-Кударын	143,4	163,4	189,0	16,0	11,3
Түнхэнэй	111,0	118,0	125,8	15,6	13,4
Баргажанай	161,6	167,2	150,7	14,1	8,2
Ториин	138,3	176,7	130,9	14,1	8,4
Хэжэнгын	112,3	132,8	129,7	14,1	9,3
Закаменай	127,4	150,0	96,8	10,4	6,4
Ахын	94,4	120,9	34,0	1,2	3,1
СОВХОЗУУД:					
«Эрдэм»	170	189	454	50	—
Боргойн	158	150	364	33	—
Яруунын	132	101	306	29	—

Малай үбэлжэлгын хахадлажа байбашье, нёдондо жэлэйхиһээ 2—2,5 дахин ехэ һү һааха гэһэн зорилгоёо нэгэшье аймаг дүүргэнэгүй. Түнхэнэй, Хэжэнгын, Ториин, Закаменай, Ахын болон Баргажанай аймагуудай, тэндэхи МТС-үүдэй болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ талаар биратай юумэ хээгүй байһан зандаа. Тиимэһээ эдэ районуудта үнеэдһээ тон бага һүн һаагдана.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, республикын олохон колхозуудта малые зүбөөр эдеэлүүлхэ, һайнаар харууһалха хэрэгтэ горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар. Жэшээнь, Ториин аймагай олонхи колхозуудта мүнөө хүрэтэр үнеэд уяада байлгагдажа, тэдэниие тусхай нормоор эдеэлүүлхэ хэрэг эмхидхэгдэнэгүй, малда тэжээл буйлуулагдангүй үгтэнэ. Бии байһан кормозапарнигууд тодхогдоогүй, заримаиинь һалгаагдажа, бутаруулагдашаһан байна. Аймагай МТС-үүд, илангаяа Ториин МТС энээн тушаа харьяата колхозуудтаа ямаршье бодото туһаламжа хүргэнэгүй.

Тиихэдэ олохон колхозууд мүнөө болотор үнеэдые силосээр һайса эдеэлүүлхэ, бүлеэн уһаар уһалха гэһэн заабариие дүүргэнэгүй. Мүн зарим газарта социалистическэ мүрысөөн муугаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээнь, Ториин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо фермэ болон һаалишадай хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй дүн оройдоол нэгэ дахин гаргагдаһан байха юм. Тиин эндэхи зарим һаалишад шэнэ жэлдэ хэды литр һү һааха тухайгаа социалистическэ уялга үшөө абаагүй.

Түнхэнэй аймагай хэдэ хэдэн колхозуудта үнеэд бүлеэн уһаар уһалагданагүй. Эндэхи Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шафиров зоотехническэ наукын зааһан, түрүүшүүлэй дүй дүршэлөөр һайшаагдаһан энэ аргые тооногүй. Тиихэдэ силос үнеэдтэ тон багаар, сэл хүршэнхэйгөөр үгтэнэ. Тэндэхи колхозууд хартаабха, корнеплод нилээд ехэ бэлэдхэһэн байбашье, тэрэнээ мүнөө хүрэтэр малдаа эдюулнэгүй.

Иимэрхүү дутагдалнууд Хэжэнгын, Закаменай болон бусад хэдэн аймагуудай колхозуудта үзэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта, һү һаалгаар республика доторoo түрүү ябажа байһан аймагууд малайнгаа ашаг шэмые улам бүри дээшэлүүлхын түлөө оролдолго багаар гаргана. Жэшээнь, Зэдын аймагта мүнөө хүрэтэр үнеэдые бүлеэн уһаар уһалнагүй, олохон колхозуудтань тэжээл буйлуулагданагүй, солоомые известкын сайдамаар зөөлэрүүлхэ арга хэрэглэгдэнэгүй.

Мүн Сэлэнгын аймагай хэдэ хэдэн колхозуудта ехэ дутагдалнууд бии. Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һүүлэй долоон үдэрэй туршада үнеэдтэ силос бүри үгтөөгүй байшоо. Һүнэй-товарна фермэ дээрэнь тэжээл бэлэдхэхэ байра, тэндэнь кормозапарник, гар насосоор уһа гаргаха худаг байбашье һаа, тэжээл малда буйлуулагдангүй үгтэнэ, үнеэдые уһалхаяа Сэлэнгэ мүрэн тээшэ туудаг. Ушарынь Сэлэнгын МТС-эй механизаторнууд тэндэхи насосынь заһахаяа абаашаад, 15 үдэрэй туршада барижа байгаа.

Энэ аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Адаг гэжэ газарта байдаг гүүртын 80 үнеэдтэ оройдоол хоёр хоорбо силос үгтэнэ гэхэ гү, али үдэртөө үнеэн бүридэ минил 3—4 килограмм силос хүртэнэ ха юм. Тиин амаралтын үдэртэ үнеэдтэ силос бүри үгтэнэгүй.

Хэнэйшье мэдэхээр иимэ ехэ дутагдалнуудай байһан газарта үнеэдһээ һү ехээр һаахын аргагүй, зарим ушарта һү абалга доошоо ороно. Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай Дзержинскын болон Хрущевой нэрэмжэтэ, Прибайкальска аймагай Маленковой нэрэмжэтэ, Кяхтын аймагай «Красное Знамя», Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» болон Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд ажахын жэлэй үнгэрһэн сагта һү абалгаяа дээшэлүүлхын орондо, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө бага һү һааба.

Мүнөө үедэ зорилго юуб гэхэдэ, гээгдэжэ ябаһан колхозуудта бии байһан дутагдалнуудые усадхахын түлөө эрид хэмжээ абаха хэрэг болоно. Тэрэнэй түлөө бүхы үнеэдүүд уяада байлгагдажа, рацион ой ёһоор эдеэлүүлэгдэхэ, хартаабха, корнеплод болон талха тарияанай зүйл малда хүсэд хүрхөөр үгтэхэ зэргэтэй. Бүдүүн тэжээлые малда үгэхынгөө урда тээ буйлуулха, солоомые известкын сайдамаар дэбтээжэ, нараар зөөлэрүүлхэ, таряа талханай зүйл түрүүн бутаруулагдажа, удаань бурдууг болгон малда үгтэхэ ёһотой. Хаа хаана илгадгүй үнеэд бүлеэн уһаар уһалагдаха зэргэтэй. Үнеэдые саг болзортонь шэргээхэ, тугаллаһан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һааха хэрэгтэ анхарал табиха шухала. Илангаяа түрүүшынхеэ тугаллаһан гунжан үнеэдтэ анхарал табиха, тугалнуудые бултыень эхэһээнь һалгаажа түлжүүлхэ хэрэгтэй.

Колхозуудай болон совхозуудай партийна эхин организацинууд һаалиин гүүртэнүүд болон һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, мүрысөөнэй дүнгые арбан үдэртөө 1 дахинһаа үсөөн бэшэ гаргажа, гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй [illegible] лоон дээрэ зүбшэн хэлсэхэ ёһотой. Түрүү һаалишадые али болохоор урмашуулха, тэдэнэй дүй дүршэлые шудалхын түлөө экскурсануудые эмхидхэжэ, тэрэниие бусад һаалишадай ажалда нэбтэрүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ шухала. Хэрбээ эдэ бүхы хэмжээнүүд колхоз бүхэндэ абтаа һаа, һү ехээр һаагдахань дамжаггүй.

1957 ондо хүдөө ажахыгаа бүри ехэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, КПСС-эй XX съездын энээн тушаа абаһан шиидхэбэриие амжалтатайгаар бэелүүлхые эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудые, МТС болон совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые өөһэдынгөө Хандалга бэшэг соо КПСС-эй Центральна Комитет болон ССР Союзай Министрнүүдэй Совет уриалһан байна. Энэ зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гээшэ манай гол зорилго мүн.

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Энэ жэлэй ургаса манай гарта. Тарилгада эртэнһээ һайнаар бэлэдхэе!

„Заһагдаһан трактор бүхэнэй тодорхой болзор соогоо эбдэрэнгүй, һайнаар хүдэлхынь тула тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые саг соонь, шанартайгаар заһаха хэрэгтэй“.

(Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Хандалгаһаа).

☆ ☆

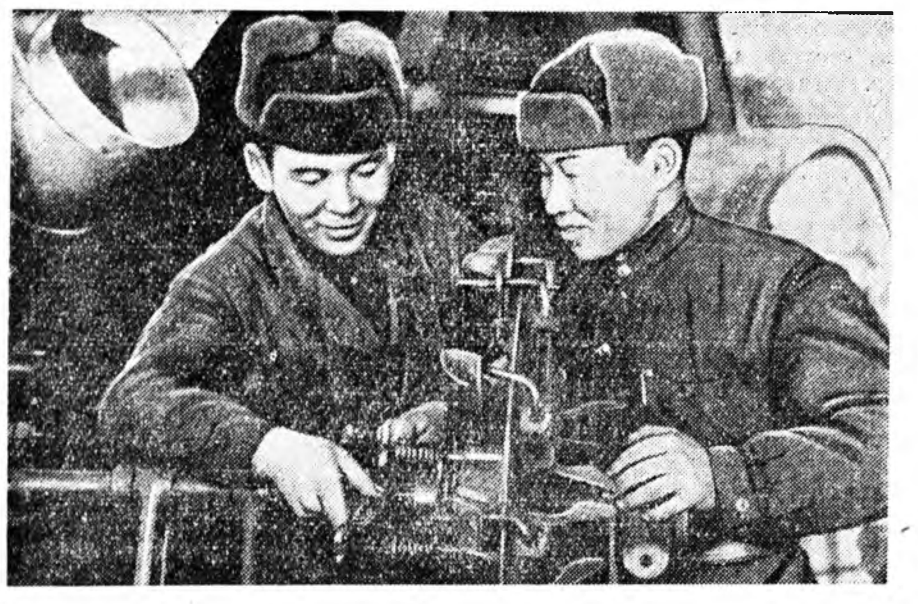

Алексей Митешов Нимбу Цырендоржиев хоёр армиин алба дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хүдөө ажахые механизацилха Сэлэнгын һургуулида һуража захалһан байгаа. Эдэнэр энэ жэлдэ һуралсалаа дүүргэжэ, трактористнууд болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: курсантнууд А. Митешов, Н. Цырендоржиев гэгшэд хүдөө ажахын машинануудые хабсаргажа байнад. **Ц. Жаргаловай** фото.

Һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахабди

Манай МТС-эй механизаторнууд 1957 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэриие түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө тэмсэн, бүхы хаба шадалаа элсүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ 27 трактор заһабарилха даалгабаритай байһан аад, 37 машина МТМ-һээ бэлэн болгогдожо гаргагдаба.

Ростовско областиин механизаторнуудай Хандалгые зүбшэн хэлсээд, трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудай заһабарилга амжалтатайгаар дүүргэхын тула МТС-эй бүхы коллектив февралиин 1 хүрэтэр тракторнуудай заһабариие, февралиин 10 болотор хүдөө ажахын бусад машинануудай, майн 1 хүрэтэр комбайнуудай, лафетнэ жаткануудай, подборщигуудай, үбһэ сабшаха машинануудай заһабариие дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.

Заһабариин хүдэлмэри узловой аргаар ябуулагдана. Түрүү тракторна бригаданууд трактор заһабарилгые дүүргэжэ байна. Нүхэр Норбоевой хүтэлбэрилдэг бригада тракторнуудайнгаа заһабари дүүргэнхэй. Тиихэдэ нүхэд Буянтуевай, Зарубинай даадаг бригаданууд заһабариие дүүргүүтэй байна.

Үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэлгэ зарим колхозуудта муу бэшээр ябуулагдана. Зүгөөр үрэһэ хүрэнгөөр дутамаг колхозууд бии. Тиимэһээ тэдэниие үрэһөөр хүсэд хангахын тулада дары хэмжээ абаха шухала байна. МТС-эй харьяата колхозуудай сабшалангай болон таряанай газар дээрэ шэбхэ гаргаха хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Тиигэжэ хорёод шахуу мянган тонно шэбхэ поли дээрэ гаргагдаба,

Хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилтэр тракторна бригадануудта полевой 7 стан заһабарилагдахаар, хоёр шэнэ стан баригдахаар хараалагдана.

Колхозуудай нийтын малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада МТС-эй коллектив ехэ оролдолго гаргана. Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилхын тулада колхозууд дээгүүр хори гаран хүн ажаллана. Сталинай, Маленковой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта баригдаһан үнеэдэй шэнэ байрануудта тэжээл зөөхэ, малай шабааһа гаргаха дүүжэн харгы тодхогдонхой. Мүн иимэ харгы Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэй байра соо оруулагдажа байна. Зарим колхозуудай гүүртэнүүд дээгүүр кормозапарник тодхогдоо. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо мал уһалха худаг малтагдаад, насос тодхогдобо. Һаяар солоомо хэршэхэ түхеэрэлтэнүүдые табижа захалхаар хараалнабди. Эдэ бүхы хүдэлмэри хадаа малшадай ажалые нилээд хүнгэдхэхэ байна.

Механизаторнуудай ажалай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тула, комбайнернуудай, трактористнарай курса нээгдэнхэй. Тэндэ 40-өөд хүн һуралсана.

В. Биртанов, Цагаан-Усанай МТС-эй директор.

Үндэр ургаса—оролдолгын хүсэнһөө

Манай залуушуулай тракторна бригада жэл бүри Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг. Үнгэрһэн жэлдэ сагай уларилай хэды таагүй байбашье, ехэнхи талмайда яһала һайн ургаса абтаһан, түрүүшынхеэ амяарлан хуряалга хэгдэһэн байна. Илангаяа амяарлан хуряаһанай ашаар таряа талхан гээлтэ хоролто багатайгаар абтаа.

Хуряалгын үедэ түрүү механизаторнууд Санжижап Доржиев, Борис Осеев, Гранит Сенюшкин гэгшэд һайнаар хүдэлөө. Лафетнэ жаткын машинист коммунист Прокопий Рагозинский үдэрэйнгөө даалгабариие һайн шанартайгаар дүүргэдэг байгаа. Механизаторнуудай оролдолгын ашаар урда жэлнүүдтэ оробол зелёнко ехээр бэлэгдэе.

Үндэр ургаса абаха хэрэгтэ һайнаар эдлүүрилэгдэһэн пар ехэ удхашанартай. Хабарай тарилгада бэлэдхэл болгон 670 гектар пар хахалагдаа, тэрээнһээ 420 гектарынь колхозой эрдэмтэ Мальцевай аргаар хахалагдаһан байна.

Мүнөө үедэ бидэнэр машина техникые заһабарилжа байнабди. МТС-най дүрбэдэхи кварталай заһабарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэе. Заһабарилга узловой аргаар хэгдэнэ.

Бидэ Ростовско областиин, мүн манай республикын Кабанскын МТС-эй механизаторнуудай Хандалгатай танилсаабди. Тэдэ хандалгануудые халуунаар хүлеэн абаад, манай МТС-эй заһабарилгын хүдэлмэрилэгшэд арга боломжоёо үшөө дахин тоолоожо үзөөд, тракторнуудые болон газар элдүүрилдэг механизмуудые февралиин 23-да заһабарилжа дүүргэхэ уялга абаба. Үбһэ хуряалгын механизмууд майн 1 болотор, комбайнууд — июниин 1 болотор заһабарилагдаха байна.

Үндэр ургаса абахын түлөө полинууд болон сабшалан дээрэ 5600 тонно наг шэбхэ гаргаха, механизаторнуудай хүсөөр 4000 кубометр модо бэлэдхэжэ, колхозуудай барилгада зөөхөөр шиидэнхэйбди. Нёдондо жэлһээ тракторнуудаа жэлэй дүрбэн сагта заһабарилжа эхилһэн байнабди. Энэ арга намар, үбэлдөө заһабарилагшаһаа һураггүй үлүү һайн байһанаа харуулаа. Тиин 1957 ондо бүхы механизмуудаа түхэреэн жэлдэ заһабарилдаг болохо, заһабарилгын хүдэлмэриие эртэ дүүргээд, сүлөөрһэн механизаторнууд колхозуудай барилгын хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ юм. Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө механизаторнууд эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ байна.

Эдээнтэй хамта механизаторнуудай культурно-ажаһуудалай эрилтэ тухай хэды үгэ хэлэхэ һанаатайб. Манай тракторна бригадын хүдэлдэг Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо Хуурай хүнды гэжэ газарай полевой стан уйтан байхаһаа гадна, жэлһээ жэлдэ һайнаар заһагдадаггүй. Улаан булан,бани тухай дурдаһанайшье хэрэггүй. Мүн Сарамай полевой станда иимэрхүү байдалтай. Колхозой, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд ажалаар һонирхоодлэ, культурна услови тушаа анхаралаа табидаггүй. Саашадаа манай байдал тухай анхарал бодотоор табигдаха ёһотой.

Г. Дансарунов, Кяхтын МТС-эй зургаадахи тракторна бригадын бригадир.

☆

Республикын МТС-үүдтэ трактор болон комбайн заһабарилга тухай 1957 оной январиин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Трактор	Комбайн
Тимлюйскэ	122,5	—
Тунхэнэй	117,5	36,3
Үдын	116,2	—
Хамнигадайн	104,8	—
Ториин	103,2	60,8
Кабанскын	100,0	65,2
Нарһатын	90,0	92,8
Селендумын	87,8	—
Тарбагатайн	87,1	—
Хориин	84,6	14,2
Эгэтын	83,7	14,2
Курбын	83,6	77,2
Ехэ-Кударын	83,3	7,0
Цагаан-Усанай	81,6	47,0
Ехэ-Куналейн	81,3	13,3
Итанцын	80,0	—
Сэлэнгын	80,0	—
Кяхтын	76,3	13,3
Охин-Булагай	75,4	13,6
Саянтын	74,4	19,0
Закаменай	74,2	—
Погранична	72,0	—
Суулгын	68,6	—
Жэрэмэй	67,5	—
Кыренэй	66,6	—
Бага-Куналейн	65,0	24,3
Ново-Брянска	63,6	38,4
Чесанын	63,0	26,6
Хэжэнгын	62,0	—
Үшөөтэйн	61,2	—
Баргажанай	60,6	—
Бургалтайн	59,5	7,1
Иволгын	58,0	12,5
Бичурын	56,5	43,5
Хонхолойн	54,2	31,5
Сүхын	52,5	13,3
Куйтунска	51,7	—
Гашейн	47,3	9,0

Механизаторнуудаа зүбөөр ажаллуулха

Закаменай МТС-эй тракторна хүдэлмэриин хэмжээн тиимэ ехэ бэшэ юм. Тракторнуудынь нэгэ томохон колхоздо хүдэлдэг машинануудһаа олон бэшэ байна. Иимэ соморхон хүдэлмэритэй байһан тус МТС бүхы арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаагүй байһан дээрэһээ хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

1956 ондо МТС хадаа тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэб 87 процент дүүргээ. Энэ юун дээрэһээ болоо юм ааб гэхэдэ, нёдондо трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудай заһабариие хангалтагүйгөөр хэһэнһээнь болоһон байна.

Зарим бригадануудынь илангаяа бүтээсэ багатайгаар ажаллаһан байна. Механизаторнуудай дунда ажалай журам тон һула. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилһэн тракторна бригадын бригадир нүхэр Бадмаев хүдэлмэреэ мууса эмхидхэжэ, түсэбөө холо дүүргээгүй. Тэрэ хадаа бригадын ажал эмхидхэхын орондо өөрөө бригададаа ошодоггүй байһан байгаа. МТС-эй хори гаран трактористнууд тракторна хүдэлмэриин сезоной дүүрэһэнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр МТС-тээ ерээгүй байһаар.

Механизаторнуудаа һураггүйгөөр табиһанаа МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Захаркин иигэжэ тайлбарилна: «Механизаторнууднай олзо багые олодог дээрэһээ агнуурида ябаа» гэнэ. Тииһээ тиитэр колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд МТС-эй зүгһөө бага туһаламжа артельнүүдтэ үзүүлэгдэнэ гэжэ һаяхан үнгэргэгдэһэн партийна конференци дээрэ хэлэһэн байба.

Закаменай МТС трактор заһабарилгаараа республикын МТС-үүдэй дунда һүүлшын һууринуудай нэгэндэ ябана. МТС заһабарилгын хүдэлмэриие ноябриин 10-һаа эхилһэн болобошье, механизаторнуудаа заһабариин хүдэлмэридэ хүсэд элсүүлээгүй байһаар. Тиимэһээ трактор заһабарилха 4-дэхи кварталай түсэб дүүргэгдээгүй..

МТС-ые ходо ажалладаг хүдэлмэришэдтэй болгоходо партиин айкомһоо, тэрэнэй зональна группын зүгһөө туһаламжа багаар үзүүлэгдэнэ. МТС-эй зонодохи айкомой секретарь нүхэр Ринчинов МТС-тэ үсөөн ябадаг, бодото туһаламжа багаар үзүүлдэг гэжэ МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд хэлэнэ.

Н. Цыбенов.

Манай календарь

Г. М. КРЖИЖАНОВСКИЙ

(Түрэһөөр 85 жэлэйнь ойдо)

Глеб Максимилианович Кржижановский хуушанай революционер, 1893 онһоо хойшо коммунистическэ партиин гэшүүн, эрдэмтэ-энергетик, академик юм. Тэрэ 1872 оной январиин 24-дэ Самара (мүнөө Куйбышев) городто түрөө. 1894 ондо Петербургска технологическа институт дүүргээ Кржижановский В. И. Ленинэй эмхидхэһэн Петербургска «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзай» ажалда хабаадалсадаг байгаа. Теэд 1895 оной декабрь һарада тус союзай центральна группатай хамта тэрэ арестовалагдаа. 1897 оной хабар Кржижановский Зүүн Сибирь, Минусинска округой Тесинское гэжэ тосхон 3 жэлээр сүлэгдөө һэн. Удаань В. И. Ленинэй дурадхалаар тэрэ Самара байраар ошоод, «Искра» газетын агентаар хүдэлмэрилөө. 1902 оной намар Кржижановский партиин ЦК-гэй гэшүүн болгогдон һунгагдаа һэн. Мүн РСДРП-гэй 3-дахи большевистскэ съездые үнгэргэхэ эмхидхэлэй хүдэлмэридэ, 1905—1907 онуудта болоһон революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. РСДРП-гэй ЦК-гэй гэшүүн байха зуураа Киевтэ хүдэлмэрилөө. Тиин большевистскэ хэблэлэй органуудай хүдэлмэридэ хабаадалсадаг, бодото ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байгаа.

Г. М. Кржижановский Россида түрүүшын томо томо электростанцинуудые бариха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин удаа Москвагай энергетическэ ажахые һэргээн бодхоохо, хүгжөөхын түлөө оролдон хүдэлмэрилөө. 1920 ондо В. И. Ленинэй даалгабаряар Россиие электрификацилха (ГОЭЛРО) комиссиие толгойлоод, РСФСР-эй Соведүүдэй 8-дахи съезд дээрэ электрификациин түсэб тухай элидхэл хэһэн байха юм.

1921—30 онуудта Г. М. Кржижановский Госпланиие хүтэлбэрилөө. Тиин СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түрүүшын табанжэлэй түсэб табилсаһан, Соведүүдэй Бүхэсоюзна съезд дээрэ тэрээн тухай элидхэл хэлэһэн юм. 1930—39 онуудта парти ба правительствын хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлжэ байгаа.

1929 ондо Кржижановский СССР-эй Наукануудай академиин бодото гэшүүн болгогдон һунгагдаа һэн. Теэд 1930 ондо тэрэнэй эдэбхеэр эмхидхэгдэһэн СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи энергетическэ институдай директор болоо. Научно-шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулха зуураа энергетическэ системые хүгжөөхэ, арадай ажахын һалбаринуудые электрификацилгын ба энергетикын үндэһэ һуури гэхэ мэтэ асуудалнуудые шэнжэлһэн байна.

Научно-шэнжэлхы ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ түлөө Глеб Максимилианович Кржижановский Ленинэй 2 орденоор, Ажалай Улаан Тугай 2 орденоор шагнагдаһан байха юм.

ДОСААФ-эй 30 жэлэй ой

1957 оной январиин 23-да ДОСААФ-эй—Эхэ ороноо хамгаалха талаар нийтын патриотическа организациин бии болгогдоһоор 30 жэлэй ой гүйсэбэ. Осоавиахим (мүнөөнэйхеэр ДОСААФ) хадаа Эхэ ороноймнай өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхын тула гушан жэлэй туршада ехэ юумэ хэһэн байна. Илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуусхэ дайнай үедэ тус организаци горьтой хүдэлмэри ажалшадай дунда ябуулһан юм.

Дайнай һүүлээр ДОСААФ хадаа олониитын дунда ажалаа улам һайжаруулжа, хүн зоной олооробо хабаадалсадаг һайн дуранай бүлгэм боложо шадаһан байна. Һүүлэй табан жэлэй туршада ДОСААФ-эй гэшүүд хоёрһоо үлүү дахин олон болоо.

ДОСААФ-эй ажал хүдэлмэридэ мүн республикымнай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Республиканска организацимнай хамтадаа 50 мянга шахуу гэшүүдтэй болонхой. Кяхтын, Баунтын, Улан-Удэ городой ДОСААФ-эй районно организацинууд шалгаран гарана. Мүн Троицка дунда һургуулиин дэргэдэхи ДОСААФ-эй эхин организаци (түрүүлэгшэнь нүхэр Гусляков) хүдэлмэреэ һайнаар ябуулдаг. Тиигэжэ буудалгын, авиамодельнэ, санаар ябаха, сэрэгэй дүршэлэй ба хорото газуудтай тэмсэхэ кружогууд саг үргэлжэ хүдэлдэг. Тус һургуулиин бүхы багшанар, комсомолецууд, ахалагша классуудай һурагшад обществын гэшүүд юм.

Зэдын аймагай Цагаан Усанай МТС-эй дэргэдэхи эхин организаци (түрүүлэгшэнь нүхэр Попов) хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэнэ. Эндэ 35 гэшүүдынь шоферой мэргэжэлтэй боложо гаранхай. Гэшүүдэйнь тоо түргөөр олошорно. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада 135 хүн эндэ гэшүүд боложо ороо. Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бүхы комсомолецууд ДОСААФ-эй гэшүүд болоод, мүнөө буудалгын кружогто амжалтатайгаар һуралсажа байнхай. ПВЗ-гэй модельнэ цехын хүдэлмэрилэгшэд булта ДОСААФ-эй гэшүүд юм. Тэндэ буудалгын, мотоциклетнэ, атомна бомбоһоо бэеэ хамгаалгаар кружогууд эмхидхэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта, хангалтагүйгөөр ажалладаг организацинууд бии байһаар. Жэшээлбэл, механлит заводой (түрүүлэгшэнь нүхэр Буцынец), городой 2-дохи, 33-дахи һургуулиин дэргэдэхи эхин организацинууд тэдэнэй тоодо ороно. Эдэ организацинууд сааРһан түсэб табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлдэггүй байшоо.

ДОСААФ-эй 30 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтахатайгаа сасуу ажал хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа ойрын саг соо усадхаха байнабди. ДОСААФ-эй организацинууд материально-техническэ базаяа һайжаруулха, техническэ болон бусад мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэдэг болохо, шэнэ спортивна барилгануудые хэхэ ёһотойбди.

Л. Кривогорницына, ДОСААФ-эй Республиканска комитедэй ахалагша инструктор.

Санаар аймаг хоорондын мүрысөөн

Кабанскын аймагай Каменск тосхондо санаар аймаг хоорондын мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөндэ Байкало-Кударын, Түнхэнэй ба Кабанска аймагай командануud хабаадалсаа. Хүдөөгэй 20 гаран санашад физкультура ба спортын республикын комитедэй дамжуулгын шан абахын түлөө мүрысэбэ. Эхэнэрнүүдэй хоорондо 3х5 километрын мүрысөөндэ кабанскынхид түрүү һуури эзэлээ. Тэдэнэр 15 километрые 1 час 38 минута соо гаталһан юм. 4х10 километрын эрэшүүлэй мүрысөөндэ Кабанскын аймагай команда түрүүлбэ.

8 километрын эхэнэрнүүдэй мүрысөөндэ Түнхэнэй аймагай санаша К. Филиппова 49 минута 20 секунда ябажа, түрүү һуури эзэлээ. Кабанскын аймагай түлөөлэгшэ Г. Портнягина хоёрдохи һуурида гараба. 15 километрын эрэшүүлэй мүрысөөндэ И. Кобелев (Тунка) нэгэдэхи, П. Оскорбин (Кабанск) хоёрдохи һуури эзэлһэн юм.

Энэ мүрысөөндэ командна түрүү һуури Кабанскын санашад эзэлжэ, дамжуулгын кубок абаһан байна. Түнхэнэй команда — хоёрдохи, Байкало-Кударын — гурбадахи һуури эзэлээ. Түрүү һуури эзэлһэн командада, мүн тус тустаа мүрысөөндэ түрүүлһэн санашадта физкультура ба спортын республикын комитедэй дипломууд барюулагдаба.

Г. Рютин.

Санаар гурбан аймагай (Бичура, Тарбагатай, Мухаршэбэр) заншалта мүрысөөн Бага-Куналей тосхондо үнгэргэгдөө. Хоёр үдэрэй турша соо үнгэргэгдэһэн үсэд шанга мүрысөөнэй эсэстэ Бичурын аймагай команда түрүү һуури эзэлһэн байна.

15 километрын эрэшүүлэй мүрысөөндэ залуу спортсмен Н. Гарбатюк (Бичура) түрүүлбэ. Мүн эхэнэрнүүдэй дундаһаа энэ аймагай түлөөлэгшэ Дулма Дармаева түрүү һуури эзэлһэн байна.

Б. Цыренжапов.

Будапештын байдал улам һайжарна

БУДАПЕШТ, январиин (ТАСС). Хархис үймөөнэй һандаргагдаһан трамвайн троллейбус мэтэ замуудай шынхинь заһабарилагдажа дү хэеэ байна. Мүн хохидолдо оро предприятинууд, нийтын байш гууд, байрын гэрнүүд түргэнөөр һагдажа байна. Гүрэнэй удха нартай промышленна предприя нууд, тэрэ тоодо хилээмэнэй за дууд, пекар нинууд бүгэдэ хү жэ эхилээ.

Будапештын промышленна пр приятинуудай олонхинь улам б ехэ продукци бүтээн гаргана. Хэ предприятинуудта, мүн Чепел заводуудта дахин үймөө эмхид гэһэн хархис этэгээдүүдэй һэд гэнь сүм буруу һүрөө. Столицын хы фабрика болон заводууд урд хидаал адли хүдэлдэг болонхой. пельскэ металлургическа комби дай хэдэн заводууд, тэрэ тоодо нок бүтээлгын заводой бүтээн гаһан продукцинь 1956 оной тябрьда тус заводой гаргаһан п дукциин хэмжээтэй адли шахуу лоо. Хүнгэн промышленност предприятинууд, тусхайлбал, г лай болон оёдолой фабрикан улам бүри ехэ продукци бүтээ боложо байнхай.

Египедтэ ушаруулһ гай гарзаяа добтологшод түлэхэ ёһотой

КАИР, январиин 22. (ТАСС). А ло-французска добтолгоһоо боло Египет 500 миллион фунт гарза ороо гэжэ МЕН агентство мэдээ нэ.

Энэ гарза сүм түлэгдэхэ ёһо гэжэ Египет эрилтэ табина. Еги дэй засагаархидай саг зуура хина жадаа абаһан англо-французс зөөри оройдоол 170 миллион ф таар сэгнэгдэбэ гэжэ агентство дээсэнэ.

Чанкайши болон лисынманай хархисууд хамтаржа хорото ябуулга хэ

ПЕКИН, январиин 22. (ТАС Чан Кай-шиин болон Ли Сын М най засагаархидай түлөөлэгшэ хоорондо Тайвань арал дээрэ һ хан хэлсээн хэгдээ. Хитад бол корей арадта эсэргүү хоро ябуулга хамтаржа хэхын тула яажа бэлэдхэхэб гэһэн асууд хэлсээн дээрэ зүбшэгдэбэ. Энэ х сээ хэхын тулада Урда Корейн рэгэй 8 түлөөлэгшэд Тайвань е һэн байна. Урда Корейн арми штабай начальник Ли Хюн Кун дэнэй толгойлогшоор ерээ. Лисы манай генерал Чан Кай-шитай б лон Тайвань аралай сэрэгэй кома дованиин түлөөлэгшэдтэй хэ нюуса зүблөө хэжэ, суг бэелүү ябуулгынгаа түсэбые тодорхойл

Тайвань ережэ, «хоёр оронууд хоорондо сэрэгэй холбоо саашад байгуулха хэрэгые бэлэдхэбэб» жэ Тайбэй дээрэ пресс-конферен хэхэдээ Ли Хюн Кун үсэгэлдэр м дүүлээ. Корейскэ арадай-демокр тическа республикые лисынман вец ехээр хардаад, һүүлээрнь «ко мунистнуудай урдаһаа хүсэеэ гэдүүлэн тэмсэжэ», «буляагдаһан зараа һөөргэнь бусаае» гэжэ т уряалаа.

США-гэй зонхилогшодой зааб ряар гоминданай болон лисынм най хархисууд хорото ябуулга хэдээ, дайнда бэлэдхэхэдээ Ази байдалые шангадхажа, энэ нютаг аюулта байдал тогтоохо гэһэн рилготой.

Иорданиин правительствод Англиин правительствын эльгээһэн ното

ЛОНДОН, январиин 22 (ТАСС Англо-иорданска договорые б люулха тухай, мүн Англиин сэр гүүдые орон cooһoo гаргажа, А лиин сэрэгэй базануудые усадха тухай ноябриин 27-до Иордани правительство мэдүүлгэ хэһэн ба на. Энэ мэдүүлгэдэнь харюу бол Англиин гадаадын хэрэгүүдэй м нистерство ното толилоо.

Договор тухай асуудалые Ан лиин правительствын дары хэлс хэжэ, шиидхэхээр бэлэн байһ тухай Англиин ното соо хэлэгдэ

Англиин сэрэгэй самолёт бутаран унаба

ЛОНДОН, январиин 22. (ТАСС Лейвендон гэжэ деревниин шад (Букингем графство) «Вампир» г жэ Англиин сэрэгэй реактивна с молёт үсэгэлдэр бутаран унаа, лё чигынь үхөө.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—37-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00330. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 46.